

Propaganda door postzegels met landkaarten

- 1) De Chaco - oorlog*
- 2) Guatemala - Belize*
- 3) Het Panama - kanaal*
- 4) Falkland Islands of Islas Malvinas?*
- 5) Antarctica*
- 6) Venezuela - Guyana*
- 7) Haïti - Dominikaanse Republiek*

Propaganda door postzegels met landkaarten

1) De Chaco - oorlog

De “Chaco” is een gebied zo groot als de helft van Frankrijk. Het heeft de vorm van een driehoek, waarvan de punt Asunción, de hoofdstad van Paraguay, is, en de twee zijden de stromen Paraguay en Pilcomayo. Het is een vrij eenvormig plateau, met in feite een contrast: alhoewel het dicht begroeid is, bevat het praktisch geen drinkbaar water. Het klimaat is er zeer warm en uiterst ongezond.

Huidige kaart van Paraguay met het Chaco-gebied

De Chaco behoorde officieel tot Paraguay. Het werd de inzet van een harde oorlog tussen Boliviaë en Paraguay, alhoewel het als dusdanig praktisch geen economisch belang had. Waarom is er dan een oorlog ontstaan voor zo een onherbergzaam gebied? De oorzaak is dubbel.

- Men heeft een tijd gehoopt er oliebronnen te vinden. Aan de ene kant steunde de “Standard Oil” (Esso) Boliviaë, terwijl de “Royal Dutch” (Shell) de zijde van Paraguay koos... Amerikaanse boringen vielen echter allemaal negatief uit.
- De hoofdoorzaak ligt echter op geografisch gebied: Boliviaë, het buurland van Paraguay, en gelegen in het noordwesten van de Chaco, zocht ten allen prijs een toegang tot de zee. De uitweg naar de Stille Oceaan was onmogelijk, door het bestaan van Chili en Peru. Boliviaë hoopte echter de Atlantische Oceaan te kunnen bereiken via de Rio Paraguay, die uitmondt in de Rio de la Plata.

Het probleem van de grenzen van de Chaco stelde zich reeds sinds de XIX^{de} eeuw tussen Argentinië, Boliviaë en Paraguay. In 1878 was een arbitrage van de Amerikaanse president Rutherford Hayes gunstig uitgevallen voor Paraguay. Er vonden nadien jarenlange onderhandelingen plaats, met telkens nieuwe, wankelende overeenkomsten, zoals in 1879, 1887, 1894, 1897, en 1907.

1928, nrs. 290/291

Arbitrage van de Amerikaanse president Hayes over de Chaco in 1878

Rond 1932 dacht Bolivia de tijd aangebroken om de Chaco in te nemen, en zo de lang verwachte toegang tot de Atlantische Oceaan te kunnen verwezenlijken. Bolivia rekende op weinig tegenstand vanwege Paraguay: dit land was immers uiterst verzwakt door een reeks burgeroorlogen. Tussen 1871 en 1932 waren er voortdurend staatsgrepen, die niet minder dan 41 presidenten in die periode aan de macht brachten!

Aanvankelijk was de Chaco inderdaad maar door enkele kleine Paraguayaanse garnizoenen verdedigd. Sinds 1928 waren de Bolivianen progressief naar het oosten en het zuiden opgerukt, en rond 1932 was bijna de helft van de Chaco, zonder echte oorlogsfeiten, in hun handen (1928: val van het fort “Vanguardia”; 1932: val van het fort van Pitiantuta).

Wat was nu de rol van de filatelie bij de ontketening van die oorlog?

- In 1928 gaf Bolivia een eerste zegel uit, met de kaart van het land, waarbij de Chaco ingelijfd was. De vermelding was duidelijk: “Chaco Boliviano”.

1928, nr. 163

Eerste zegel met de landkaart van Bolivia, met de vermelding: “Chaco Boliviano”

- In 1930, in 1932, in 1933, en tot de eerste februari 1935 herhaalden zij telkens deze provocatie: steeds op de zegels de uitdrukkelijke vermelding “Chaco Boliviano”.

1930, nrs. 170/173

Landkaart van Bolivia, met de vermelding: “Chaco Boliviano”

1932, nr. 178

1933, nrs. 180/181

Landkaart van Bolivia, met de vermelding: “Chaco Boliviano”

1935, nrs. 190/203 & LP 19/28
Landkaart van Boliviaë, met de vermelding: "Chaco Boliviano"

- Uiteraard kon Paraguay het daar niet bij laten. Reeds in 1924 werden zegels uitgegeven met de kaart van Paraguay, maar zonder grensmarkeringen.

*1924, nrs. 245/248 (c = campaña)
Landkaart van Paraguay, maar zonder grensmarkeringen*

- Van 1927 tot 1935 verscheen de landkaart opnieuw herhaaldelijk op zegels, maar ditmaal met de grensmarkeringen, en met de vermelding “Chaco Paraguayo”.

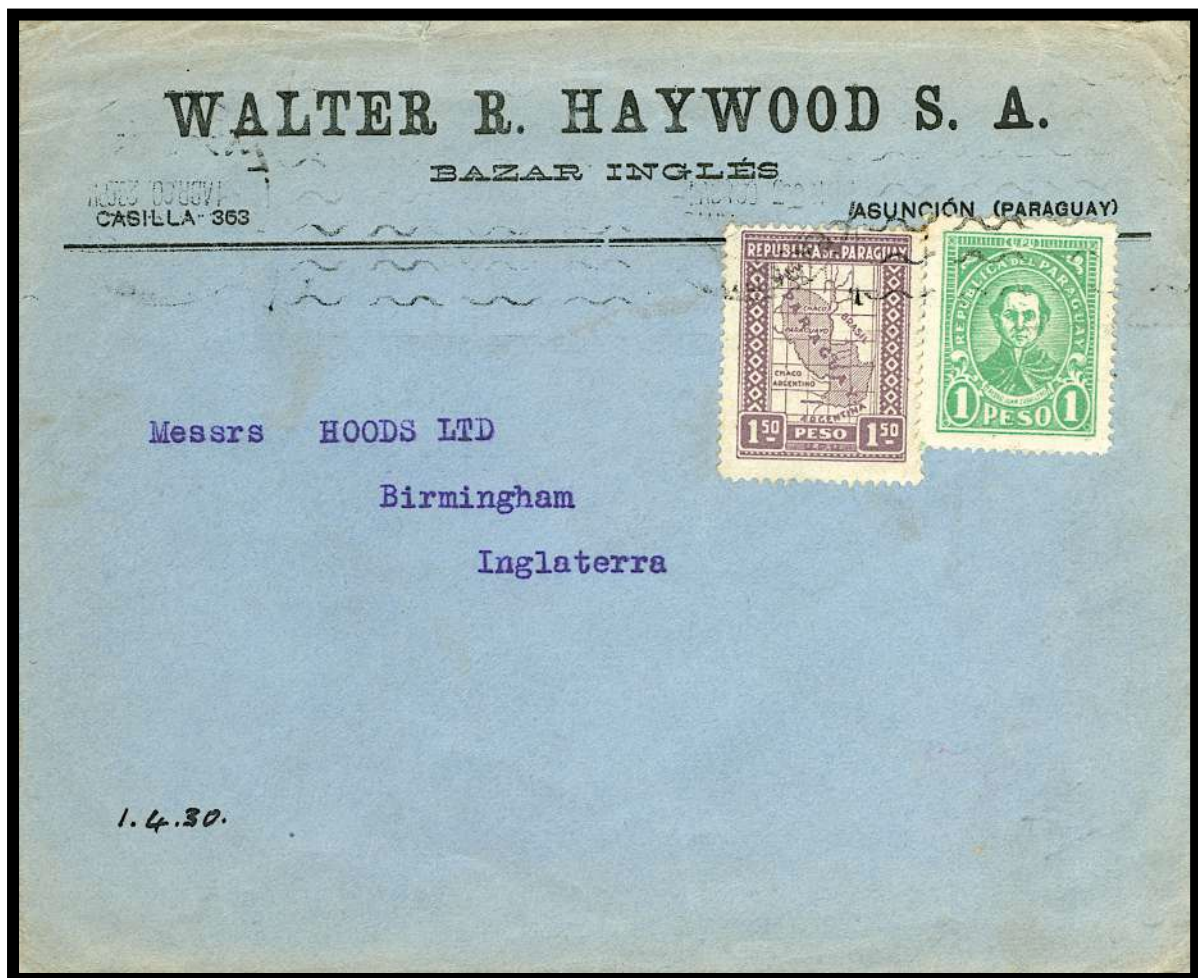

1927-1929, nrs. 272/273, 278/280 & 284/285 (c = campaña)

1929-1935, nrs. 306 & 316 (c = campaña)

*Landkaart van Paraguay, met grensmarkeringen,
waarbij de Chaco deel uitmaakt van het Paraguayaans grondgebied*

*1 april 1930: Brief uit Paraguay, met zegels nrs. 273 en 271.
Op de landkaart maakt de Chaco deel uit van Paraguay*

- In 1932 gaf Paraguay als antwoord op de Boliviaanse zegels, op zijn beurt zegels uit met een gedetailleerde kaart van het Chaco-gebied, met als tekst: "El Chaco Boreal ha sido, es, y sera del Paraguay". Dit was de rechtstreekse aanleiding tot de oorlog (zomer 1932). Het eerste wapenfeit is de aanval van het Paraguayaanse leger op het fort Boquerón, in september 1932. Het was een overwinning voor Paraguay, maar zonder gevolgen voor het verder verloop van de oorlog.

Bolivië, 1994, nr. 876

Herdenking van de heldhaftige verdediging van het fort Boquerón door het Boliviaanse leger

1932-1936, nrs. 333/337 & Dienstzegel nr. 91 (c = campaña)

Landkaart met de vermelding: "Chaco Paraguayo"

Tekst: "El Chaco Boreal ha sido, es, y será del Paraguay"

1937, Brief van het Paraguayaans ministerie van justitie, in Asunción, naar Buenos Aires
Vier maal dienstzegel nr. 91

In beide landen werd de propaganda niet alleen gevoerd met postzegels, maar ook met slogans, stempels en vignetten, die het nationaal gevoel moesten aanwakkeren.

Zo vinden we in Boliviaë de afstempeling:

El Chaco Boreal
es y será siempre de Bolivia
is and will always be Bolivian
est et sera toujours bolivien
ist und wird immer Bolivien sein

Hier volgen enkele voorbeelden met deze afstempeling:

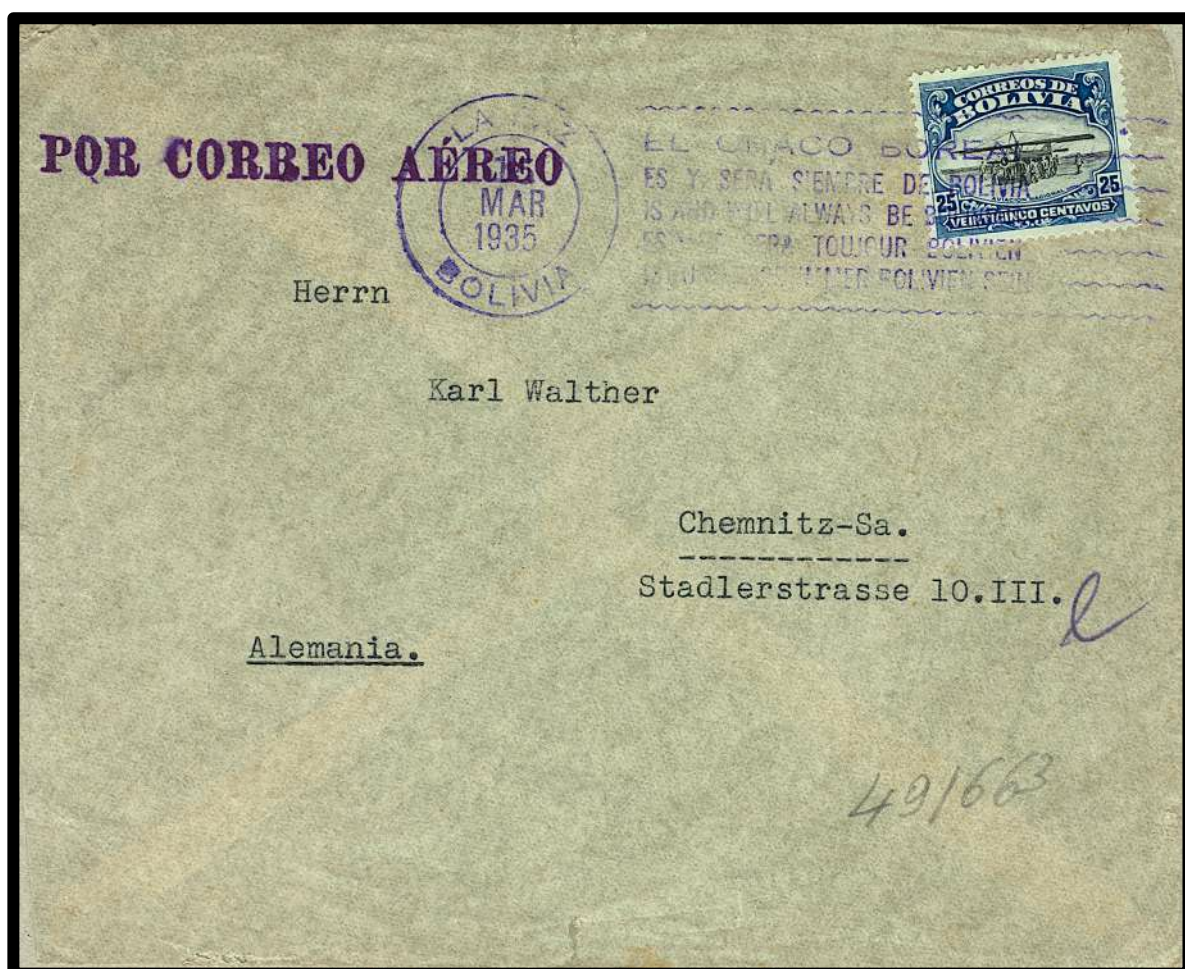
September 1937: Boliviaanse luchtpostbrief naar Duitsland, via Condor, met de viertalige propaganda - afstempeling

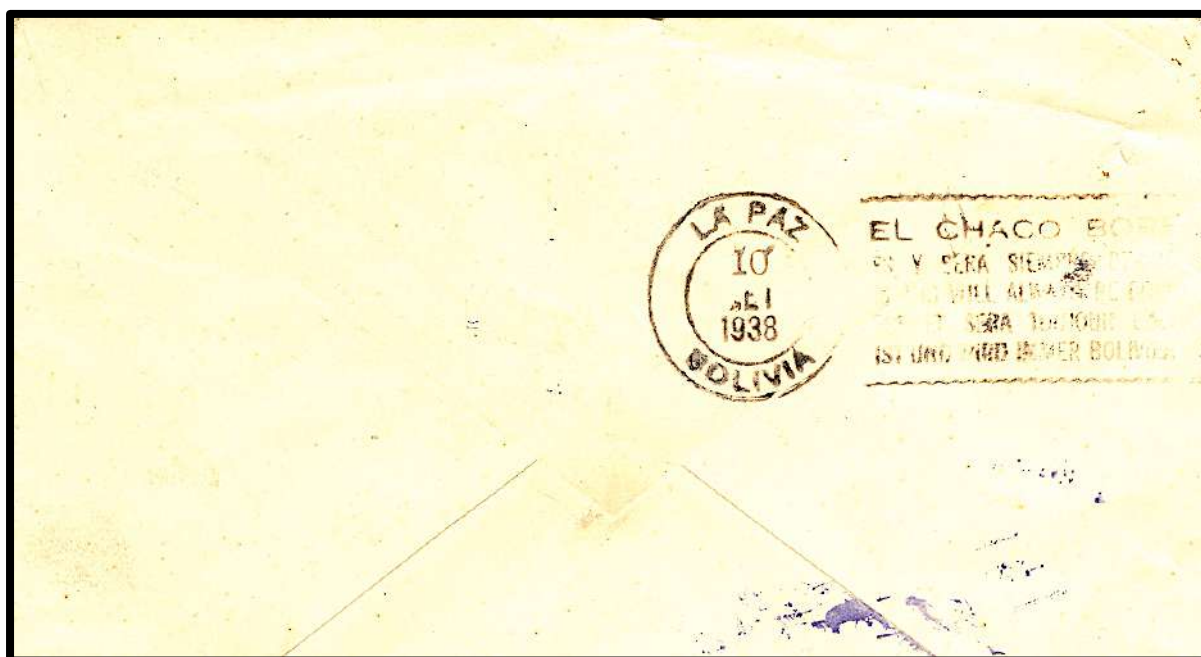
1936: Achterzijde van een Boliviaanse brief met de propaganda - afstempeling

1938: Boliviaanse luchtpostbrief, met de propaganda - afstempeling op de achterzijde

1935 : Boliviaanse luchtpostbrief, met de propaganda - afstempeling op de voorzijde

1938: Achterzijde van een Boliviaanse brief met de propaganda - afstempeling

Sommige, meer zeldzame stempels hebben een andere propaganda-tekst: “El Chaco Boreal / ha sido, es y será de Bolivia / por el Derecho y el esfuerzo / de sus hijos”.

1935: Postkaart met een andere propaganda-tekst aangebracht met een speciale stempel

Zoals men kan zien werden deze propaganda - stempels nog gebruikt tot in 1938!

Paraguay daarentegen gebruikte meer nationalistische vignetten, met propagandateksten voor de toekenning van de Chaco aan Paraguay, uitgegeven door de "Legión Civil Extranjera".

Ook tijdens de oorlog zelf liep de propaganda met postzegels, afstempelingen en vignetten verder. De Paraguayaanse soldaten hadden tijdens de Chaco-oorlog omslagen in portvrijdom ter beschikking, met op de voorzijde een tekst, die eraan herinnert dat Bolivia reeds in 1879 zijn aanspraken op het gebied had laten varen:

"No vengo a presentar alegato ni memorandum ninguno basado sobre cédulas reales, porque tengo la conciencia de que Bolivia no tiene derecho al territorio del Chaco, poseído por el Paraguay desde tiempo immemorial"

Palabras del Dr. Antonio Quijarro, Ministro Plenipotenciario de Bolivia en Asunción en 1879.

Op de achterzijde staat volgende tekst:

*Correspondencia del Soldado
Chaco Paraguay*

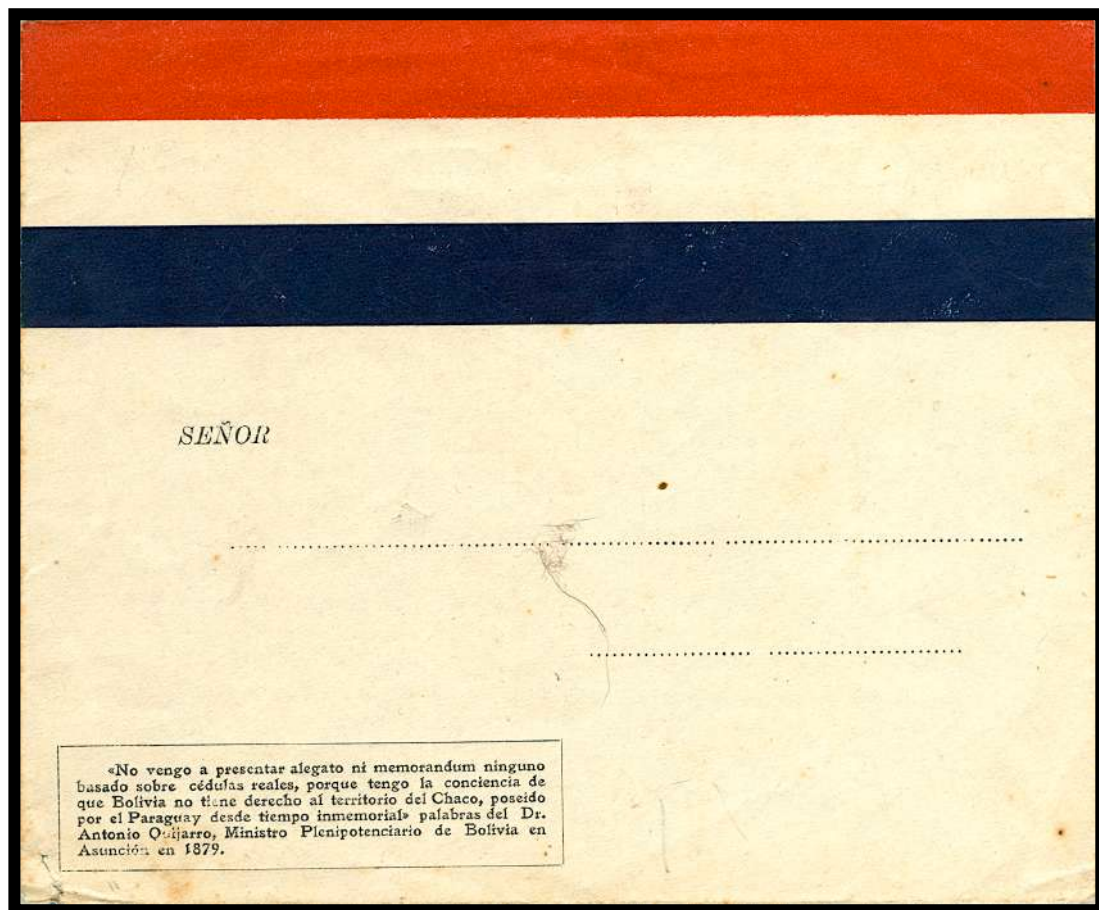
1933: Brief naar Oostenrijk
Tekst op het vignet: "Paraguay asks that the whole Chaco question be submitted to arbitration"

1934: Brief naar Duitsland. Op de achterzijde: drie propaganda-vignetten, met Duitse tekst, die de aanspraken van Paraguay op het Chaco-gebied onderlijnen

1932 : Brief van een soldaat, met op de achterzijde twee propaganda-vignetten die de rechten van Paraguay over de Chaco onderlijnen

*Omslag met portvrijdom voor de soldaten, met propaganda-testst :
Correspondencia del Soldado / Chaco Paraguayo*

*Correspondencia del Soldado
Chaco Paraguayo*

Het is evident dat de oorlog veel miserie met zich meebracht bij de burgerbevolking. In Paraguay werden speciale stempels gebruikt, met volgende teksten:

*La Junta N de Auxilios
con el
apoyo privado
ampara a las familias
indigentes de los soldados
del Chaco Paraguayo
Ayudadla*

*Colaborad
con la
Cruz Roja Paraguaya
para aliviar la suerte
de los
enfermos y heridos
de guerra*

(Eerste tekst: de vereniging N voor bijstand steunt, samen met de private hulp, de behoeftige families van de soldaten van de Paraguayaanse Chaco. Steun haar!

Tweede tekst: Werk samen met het Paraguayaanse Rode Kruis om de zorgen van de noodlijdenden en oorlogsgewonden te verzachten)

1934: Brief van Asunción naar Parijs, met deze twee afstempelingen

1934: Brief van Asunción naar Montréal, met deze twee afstempelingen

De Westerse mogendheden volgden deze oorlog van dichtbij, omdat enerzijds de stafchef van het Boliviaanse leger de Duitse kolonel Hans Kundt was, en anderzijds de stafchef van het Paraguayaanse leger José Félix Estigarribia was, die zijn militaire opleiding in Frankrijk en Noord-Afrika had gekregen, en een leerling van maarschalk Foch was.

Estigarribia werd in 1939 tot president gekozen, na een korte periode van ongenade en ballingschap. Hij stierf op 7 september 1940 in een vliegtuigongeluk. Het is een veteraan van de Chaco-oorlog, Alfredo Stroessner, die later, van 1954 tot 1989 president - en dictator - van Paraguay zal zijn.

2014, nr. 3168
José Félix Estigarribia

1940, nr. 402
Rouwzegel t.g.v. de dood van president
José Félix Estigarribia
(21 februari 1888 - 7 september 1940)

1978, nrs. 1667A/1667C & LP 808A/808C
Opname van president José Félix Estigarribia in het "Salon de Bronce"
d.w.z. de galerij van nationale helden.

1939: Brief uit Paraguay naar Duitsland, met Duitse censuur
De afstempeling vermeldt: "Transmisión del mando / presidencial al
General / José F. Estigarribia / 15 de Agosto de 1939"

Iedereen dacht dat het moderne Boliviaanse leger het kleine Paraguay zou verpletteren. Als voorbeeld: de luchtmacht van Paraguay bestond uit... acht bommenwerpers en vier jachtvliegtuigen uit de eerste wereldoorlog, en de artillerie bestond uit 32 kanonnen. Hun geweren werden "mata-Paraguayos" genoemd, d.w.z. doders van Paraguayanen, omdat zij meer ontploften dan vijanden doodden.

Het moet vermeld dat België tijdens deze oorlog de voornaamste wapenleverancier aan Paraguay is geweest.

Nochtans beschikte Paraguay over twee troeven, spijs een duidelijke inferioriteit op gebied van manschappen en bewapening:

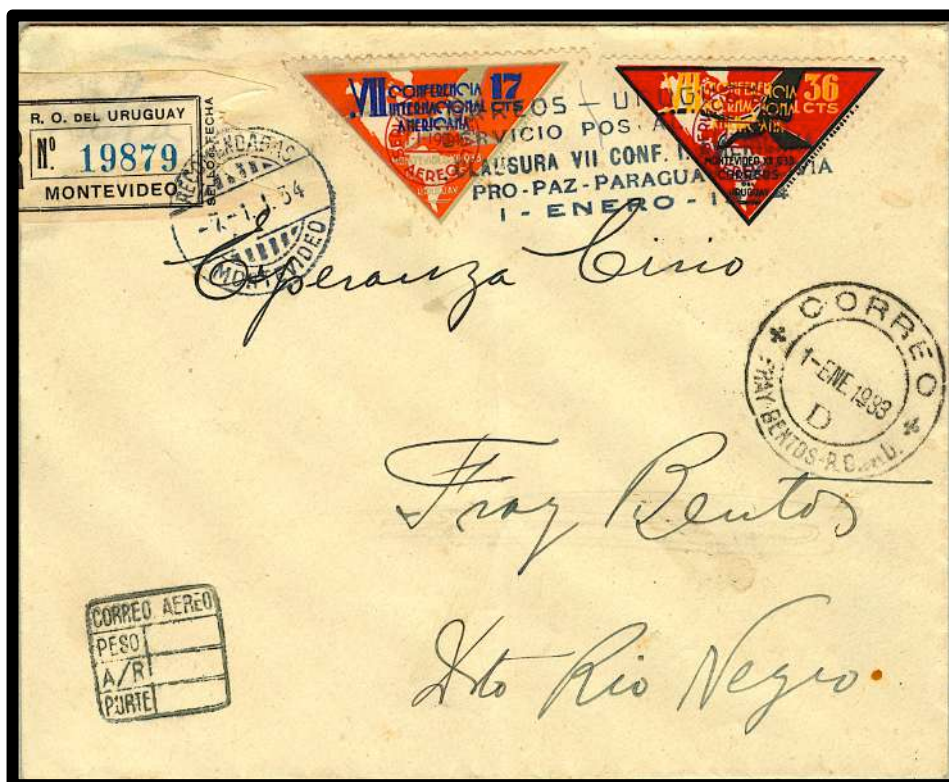
- Een fantastische aanpassing aan het terrein, met veel meer weerstand tegen droogte en hitte. Die terreinfactoren werden onderschat door de Duitser Hans Kundt.
- Een grote tactische behendigheid van de Paraguayaanse leiders, in de eerste plaats van de stafchef José Estigarribia.

Tegen alle verwachtingen in speelde hij de rol van David tegen Goliath, en hij begon met een grootscheeps succesvol offensief. Nadien volgden een reeks veldslagen, waarbij de Paraguayanen schitterend gebruik maakten van het terrein, en de Bolivianen zware verliezen toebrachten (juli 1933: slag van Nanawa, en december 1933: slag van Zenteno).

De Duitser Kundt werd in Bolivië afgezet, en vervangen door Enrique Peñaranda. Onder diens leiding herbegon het Boliviaans offensief. Beide legers gingen tot het uiterste, maar in december 1934 behaalde Paraguay de beslissende overwinning in de slag van Cañada el Carmen.

Uiteindelijk werd op 12 juni 1935 te Buenos Aires een wapenstilstand getekend. Deze wapenstilstand kwam tot stand dank zij de inspanningen van de Argentijnse minister van buitenlandse zaken Carlos Saavedra Lamas. Hij werd in 1936 om zijn bemiddeling beloond met de Nobelprijs voor de vrede.

Een eerdere poging om langs diplomatische weg een oplossing te zoeken gebeurde op de Zevende "Conferencia Internacional Americana", die gehouden werd in Montevideo (Uruguay) van 3 tot 26 december 1933. Het werd een mislukking, en in het afsluitend verslag kon er alleen over "raadgevingen" en adviezen" gesproken worden.

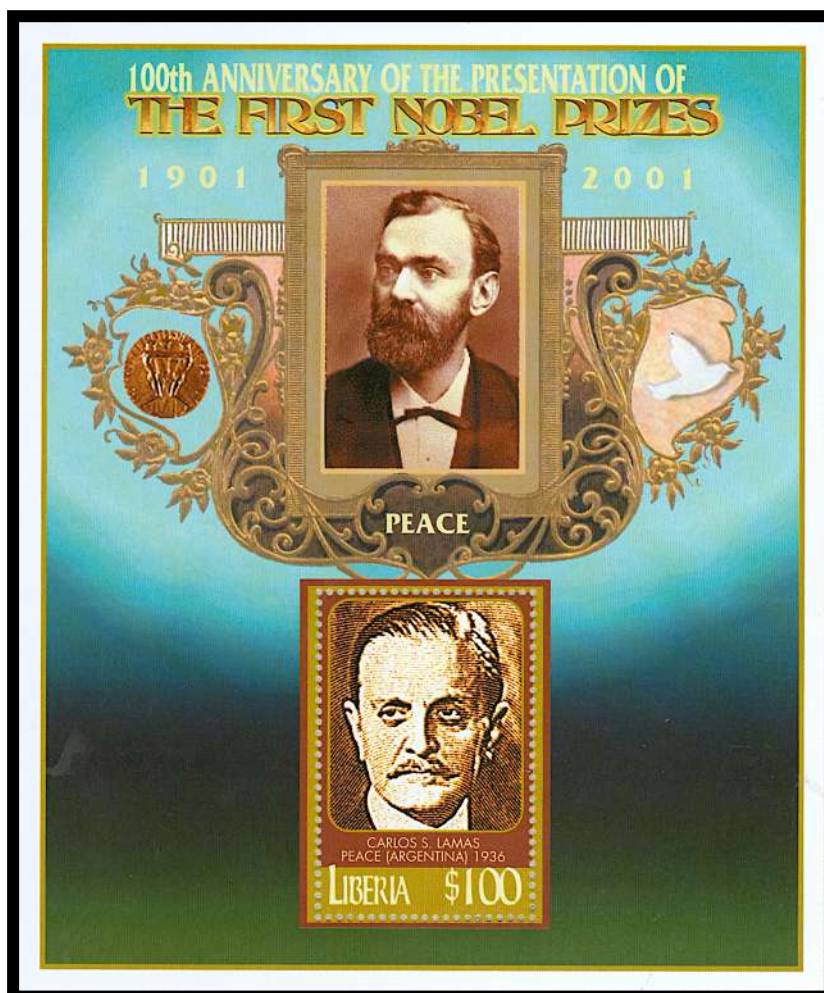

*1 januari 1934: brief van Montevideo naar Fray Bentos (de hoofdstad van het departement Rio Negro).
Zegels nrs. 465 en 467, uit een reeks van zes (nrs. 462/467)
Speciale afstempeling voor de sluiting van de 7de internationale Amerikaanse conferentie:
Correos - Uruguay /
Servicio Postal /
Clausura VII Conf. I. Americana /
PRO - PAZ - PARAGUAY -
BOLIVIA /
1 - Enero - 1934*

Opvallend heeft de postbeambte, op de stempel rechts, vergeten op 1 januari het jaartal 1933 te vervangen door 1934

Argentinië, 1976, nr. 1061

Liberia, 2001, blok 459A

Carlos Saavedra Lamas, Nobelprijs voor de vrede 1936

Na drie jaar onderhandelen werd op 11 augustus 1938 een vredesverdrag ondertekend in Buenos Aires. Met dit verdrag werd het grootste deel van de Chaco toegekend aan Paraguay, terwijl Boliviaï zijn toegang tot de Rio de la Plata kreeg, door vrij fluviaal verkeer te bekomen op de Rio Paraguay.

Paraguay was dus de grote, onverwachte overwinnaar, maar de oorlog had het leven gekost aan 150.000 man. Meer nog dan de wapens was de hoofdoorzaak ziekte en ontbering: infecties, avitaminosen, paludisme, enz.

Uiteraard verschenen in Paraguay, de overwinnaar, postzegels om deze vrede en de overwinning te gedenken.

*Wapens van Paraguay en de zes deelnemende landen
aan de vredesconferentie van Buenos Aires*

Vlaggen van Paraguay en Bolivië

Uruguay, president Baldomir

Perù, president Benavides

Verenigde Staten van Amerika, de Amerikaanse adelaar

Chili, president Alessandri

Brazilië, president Vargas

Argentinië, president Ortiz

*Kaart van Paraguay met de vermelding: "Chaco Paraguayo"
1939, nrs. 375/381 & LP 107/114
Vrede van de Chaco (Buenos Aires, 1938-1939)*

*1942, nrs. 410/412
Opdruk "Habilitado"*

*1941, nr. 409
Bezoek van president Vargas
(Brazilië) aan Paraguay*

*1944, nr. 436A
Voor de slachtoffers
van de aardbeving van San Juan*

In Boliviaï verschenen uiteraard maar weinig zegels om de vrede van de Chaco te herdenken: een opdrukzegel in 1966, en een paar zegels in 1991, 1995, 1997 en 1999.

*1966, LP nr. 244
Opdruk voor de 25ste verjaardag
van de vrede van de Chaco*

*1991, nr. 774
56ste verjaardag van de vrede van de Chaco
Inhuldiging van de "Chaco-helden snelweg"*

*1995, nr. 895
60ste verjaardag van de vrede van de Chaco*

*1997, nr. 940
Monument voor de gesneuvelden
van de Chaco-oorlog, in Tarija*

*1999, nr. 1017
"De veldtocht van de Chaco"
Boliviaanse film (1933)*

In Paraguay daarentegen verschenen, zoals te verwachten, tal van reeksen om de overwinning en de vrede te vieren, en de Chaco-helden te huldigen. De eerste reeks werd reeds uitgegeven begin 1940.

Soldaat

Vrouw met waterkruik

Ploegende boer

Gaucho met vee

De Rio Paraguay

Ossewagen

Kudde vee

Waterval van Pirareta

*1940, nrs. 386/393
Eerste verjaardag van de vrede van de Chaco*

1961, nrs. 605/609 & LP 280/282

*150te verjaardag van de onafhankelijkheid van Paraguay,
en herdenking van de vrede van de Chaco*

1957, mrs. 532/543 & LP 225/237
Ter ere van de helden van de Chaco - oorlog

*1985, nrs. 2166A, 2183 & LP 993
50ste verjaardag van de vrede van de Chaco*

Het eerste Paraguayaanse slachtoffer van de Chaco-oorlog werd in 2007 geëerd met twee postzegels: het is luitenant Adolfo Rojas Silva, voor de 80ste verjaardag van zijn dood.

Hij is geboren in Asunción op 22 februari 1906. Hij werd in januari 1927 aangesteld als commandant van de forten Nawana en Orihuela, in het Chaco-gebied. Met een patrouille die veedieven achtervolgde tot aan de oever van de Confuso-rivier, kwam hij in de nabijheid van het Boliviaanse fort Sorpresa, waar kapitein Antonio González het bevel voerde.

Hij werd uitgenodigd om er te overnachten, maar na het avondmaal werd de Paraguayaanse patrouille ontwapend en in hechtenis genomen. De dag nadien, 25 februari 1927, probeerde Adolfo Rojas Silva het fort te ontvluchten, maar hij werd neergeschoten door korporaal Froilan Tejerina.

Als eerste slachtoffer van de Chaco-oorlog wordt hij in Paraguay beschouwd als een nationale held.

*2007, nrs. 2971/2972
Luitenant Adolfo Rojas Silva*

Het is pas vanaf het begin van de XXI^{ste} eeuw dat er gezamenlijke herdenkingen zijn, in de eerste plaats filatelistische tentoonstellingen.

Een eerste gezamenlijke tentoonstelling “Paz del Chaco” vond plaats in Asunción in 1999, een tweede in La Paz in 2001.

1999, nr. 2782

Paraguayaanse zegel voor de filatelistische tentoonstelling “Paz del Chaco” van 1999 in Asunción

2001: Roemeense omslag ter gelegenheid van de internationale postzegeltentoonstelling “Paz del Chaco” in La Paz, Bolivië, 13 - 21 juli 2001

2001, nrs. 2826A/2826B

Internationale postzegeltentoonstelling "Paz del Chaco" in La Paz, Bolivia, 13 - 21 juli 2001

2007, nrs. 2980/2981

"Paz del Chaco '07": gezamenlijke filatelistische tentoonstelling van Bolivia en Paraguay in 2007, gehouden in Ascunción

Postzegels liggen aan de basis van een vreselijke oorlog, maar het is nochtans verheugend om vast te stellen dat de verzoening tussen de twee landen gebeurt langs gezamenlijke filatelistische tentoonstellingen.

Bibliografie:

- Jacques Soustelle, *La Guerre du Chaco*, Revue "Historia", nr. 461, mei 1985.
- Brian Moorhouse, *Tierra del Fuego 1891 & Chaco War 1932-1935*, éd. Heinrich Koehler / Corinphila 2019.

Propaganda door postzegels met landkaarten

2) Guatemala - Belize

Een ander voorbeeld waarbij de postzegels gebruikt werden als propaganda-middel in een conflict, is het latent conflict tussen twee landen van Midden-Amerika: Guatemala en Belize.

Guatemala en Belize hebben een gemeenschappelijke cultuur en een gemeenschappelijk verleden: samen behoorden beide landen tot de Maya-beschaving, die vooral in het zuiden van Mexico aanwezig was.

Vanaf het begin van de XVI^{de} eeuw kwam het gebied in handen van de Spanjaarden, en beide landen vormden een onderdeel van het Spaanse onderkoningdom Nueva España. Zoals overal in Amerika werd het gebied grondig geplunderd door de Spanjaarden, en het volk kwam stilaan in opstand. De Spaanse politieke en militaire macht was in het begin van de XIX^{de} eeuw in die mate verzwakt, dat de bevolking de onafhankelijkheid uitriep op 15 september 1821.

Guatemala sloot zich aanvankelijk aan bij het eerste Mexicaanse keizerrijk, dat reeds in 1823 ophield te bestaan. Met andere landen (El Salvador, Nicaragua, Costa Rica en Honduras) werd dan de entiteit “Verenigde Staten van Centraal Amerika” opgericht, die echter in 1839 uiteenviel door onderlinge twisten. Guatemala kende dan talrijke conservatieve regeringen, waarvan de belangrijkste deze was van dictator Rafael Carrera, “president” van 1844 tot 1865.

1907, nr. 137

De onafhankelijkheid van Guatemala (1821)

2010, nrs. 622/623

2010, blok 43

President Rafael Carrera in de slag van La Arada, 1851

Maar wat gebeurde er ondertussen in het naburige Belize? De twisten tussen Groot-Brittannië en Spanje over het gebied dateerden reeds van in het koloniale tijdperk. De verzwakking van Spanje lokte steeds meer noordelijke Europeanen naar het gebied, waar zij zich niets aantrokken van de Spaanse wetten, en vooral handel dreven in kostbare houtsoorten (mahonie). Vooral de Britten installeerden zich in het gebied. Na aanslepende conflicten werd zowel in het verdrag van Parijs van 1763 als in dat van Versailles van 1783 vastgelegd dat Spanje de officiële soevereiniteit had over het gebied, maar dat de Britten er alle rechten hadden om er zich te vestigen en de kostbare houtsoorten te kappen en te verhandelen.

Brits Honduras, 1938, nrs. 123 & 128, et 1953, nr. 150
Brits Honduras is belangrijk omwille van zijn kostbare houtsoorten

Na de ineenstorting van het Spaans imperium nam de nieuwe staat Guatemala de vroegere Spaanse eis over, om de soevereiniteit over Belize te claimen. De Britten aanvaardden dit niet, om economische redenen - de kostbare houtsoorten - en op 13 april 1859 dwongen zij een verdrag af met Guatemala, waarbij de Britse heerschappij erkend werd, en de grenzen vastgelegd werden. Om dit te onderlijnen werd de nederzetting van Belize in 1862 officieel door de Britten verheven tot Britse kolonie, onder de naam British Honduras.

Brits Honduras, 1938, nr. 129 & 1953, nr. 147
Wapenschild van de kolonie Brits Honduras

Reeds ten tijde van president Barrios waren er blijvende aanspraken vanwege Guatemala op het gebied, en uiteindelijk kwam er in 1884 een akkoord om de Britse soevereiniteit te erkennen, op voorwaarde dat er een baan zou aangelegd worden tussen Guatemala City en de kust van de Caraïbische Zee. Die baan is er in die periode nooit gekomen, en het conflict bleef smeulen.

1924, nr. 210

1955, nr. 266

1929, nr. 233

President Justo Rufino Barrios

Intussen was het arme en zwakke Guatemala, dat bleef aanspraak maken over British Honduras, volledig in handen van de "United Fruit Company" gevallen, zowel op economisch als op politiek vlak. Deze Amerikaanse fruitgigant bepaalde alles, met Amerikaanse steun en geld (Foster Dulles, die gedurende lange tijd de Amerikaanse staatssecretaris voor buitenlandse zaken is geweest, was er een van de hoofdactionarissen van!), en had alle voordeel bij een statu quo, waarbij het geld naar enkele rechtse dictators en hun omgeving ging, maar waarbij de bevolking sociaal en economisch aan de grond bleef. De twee voornaamste marionetten in handen van de "United Fruit Company" waren Manuel José Estrada Cabrera (president van 1898 tot 1920) en Jorge Ubico (president van 1931 tot 1944).

1911, nr. 146

1917, nr. 160

President José Estrada Cabrera

1918, nr. 161

1938, LP nr. 96

President Jorge Ubico

Wanneer deze laatste zijn populariteit zag dalen, bracht hij het oude conflict met British Honduras weer op de proppen, als afleidingsmaneuver.

En voor de eerste keer werden de zegels bovengehaald, als visuele steun voor de eisen van Guatemala over British Honduras.

Aanvankelijk waren de zegels zeer braaf, met in 1936 en 1937 de “juiste” landkaart van het land, maar met de vermelding “Belize” in plaats van British Honduras, tussen Guatemala en de Atlantische Oceaan.

1936, nr. 278

1937, nr. 294

De “correcte” landkaart

Omdat er geen reactie kwam van Groot-Brittannië, gingen zij in 1939 een stap verder: zij gaven dezelfde zegel uit als in 1936, maar met een gewijzigde kaart, waarop zij zonder meer British Honduras ingelijfd hebben bij Guatemala! Dezelfde zegel werd opnieuw uitgegeven in 1948, met opdruk.

1939, nr. 303

1948, LP nr. 159

De “gemanipuleerde” landkaart

In 1940 verklaarde president-dictator Ubico het verdrag van 1859 als nietig, omdat het door Guatemala “onder dwang” ondertekend werd. Guatemala steunde zich op de Spaanse erfenis, terwijl Groot-Brittannië terecht stelde dat er daar nooit Spanjaarden ter plaatse geleefd hadden.

Zelfs na de val van Ubico in 1944 liepen de Guatemaltese eisen verder, en in 1945 werd een officieel decreet uitgevaardigd, waarin verklaard werd dat Belize een onderdeel was van het grondgebied van Guatemala: Belize werd beschouwd in de nieuwe grondwet als het 23ste departement van Guatemala.

In de komende jaren werd dit op de zegels steeds teruggevonden: alle landkaarten, tot in 1984, incorporeren Belize bij Guatemala.

1956, nr. 379

1951, nr. 350

1956, LP nr. 217

1956, LP nrs. 211/213

1971-1972, nrs. LP 470 & 476/478

1984, LP nr. 784

Zij gingen zelfs verder: voor degenen die nog zouden twijfelen of voor wie het nog niet duidelijk zou zijn, werden er in 1959 en in 1967 zegels uitgegeven, de eerste keer met de opdruk “Belice es nuestro” de tweede keer met de duidelijke tekst “Belice es de Guatemala”.

1959, LP nr. 243

1967, nrs. 404/406

Vanaf 1954 werd het nationalistisch gevoel opgedreven in Guatemala, door een opeenvolging van rechtse, militaire regeringen, die meestal door een “coup” aan de macht gekomen waren, en die de interne problemen trachten te verdoezelen door steeds maar te spreken over de eisen van het land over British Honduras.

1956, LP nr. 222

President Carlos Castillo Armas (1954-1957)

1970, nr. 425

President Carlos Arana Osorio (1970-1974)

Die blijvende eis had als gevolg dat de onafhankelijkheid van British Honduras door Groot-Brittannië steeds uitgesteld werd. Groot-Brittannië beseftte zeer goed dat, eens de Britten weg, Guatemala geen moeite zou hebben om Belize in te palmen.

Daarom ging de dekoloniserende evolutie hier zeer langzaam:

- In 1960 kreeg de kolonie een nieuwe grondwet.

*Brits Honduras, 1960, nrs. 162/165
Nieuwe grondwet*

- In 1961 werden tussen Groot-Brittannië en Guatemala gesprekken begonnen, die reeds in 1963 afgebroken werden.

- In 1964 kreeg British Honduras, door de actie van van de lokale leider George Price, beperkte autonomie.

*Brits Honduras, 1964, nrs. 185/189
Beperkte autonomie (Opdruk "Self Government")*

- In 1965 vroegen beide landen de diplomatieke tussenkomst van de Verenigde Staten, die echter vooral, om economische redenen, het rechtse Guatemala steunden. Dit was onaanvaardbaar voor Groot-Brittannië en voor de lokale bevolking, die streefde naar onafhankelijkheid.

- In 1972 stond men op een haartje van de oorlog: Groot-Brittannië stuurde troepen naar zijn kolonie, en de Britse Navy voerde manoeuvres uit voor de kust, terwijl Guatemala mobiliseerde.

- In 1973 kreeg British Honduras zijn vroeger naam Belize terug.

*Belize, 1973, nrs. 310, 312 & 314
Opdruk "BELIZE" op zegels van Brits Honduras*

- Tussen 1975 en 1981 streefden zij naar onafhankelijkheid, en vonden hiervoor steeds meer steun in de UNO en in de omliggende landen (Cuba als eerste, dan Mexico, Panama, Nicaragua, enz.).

Op 21 september 1981 werd de onafhankelijkheid van Belize uitgeroepen, met het schoorvoetend akkoord van Groot-Brittannië. Onder internationale druk moest Guatemala uiteindelijk deze onafhankelijkheid van Belize erkennen in 1992, maar reeds in 1994 en vooral in 1998 herbegonnen zij grote delen van Belize op te eisen. Omdat zij geen steun vonden op internationaal vlak, trachten zij het nu subtieler aan te pakken, door het stimuleren van "squatters" die vanuit Guatemala zich vestigen in het regenwoud van Belize, om er illegaal hout te kappen. De kous is niet af...

Belize, 1981, nrs. 538, 539 & 545

*Belize, 1981, nr. 546
Opdruk "Independence / 21 Sept. 1981"*

Propaganda door postzegels met landkaarten

3) Geschiedenis van het Panamá-kanaal

Het idee om een kanaal aan te leggen in Midden-Amerika om de Atlantische Oceaan te verbinden met de Stille Oceaan, en op die manier de lange weg omheen Zuid-Amerika en de Kaap Hoorn te omzeilen, dateert reeds van het begin van de XIX^{de} eeuw, hoofdzakelijk dank zij de artikels van Alexander von Humboldt.

Tussen 1850 en 1875 beperkte men zich tot preliminaire studies, die als enig resultaat aantoonde dat er slechts twee opties in aanmerking kwamen: doorheen Panamá (dan een deel van Colombia) of doorheen Nicaragua.

Landkaart met de twee voorgestelde tracé's voor het kanaal

Na de succesvolle voltooiing van het kanaal van Suez in 1869 door de Fransen o.l.v. Ferdinand de Lesseps, waren zij de grote promotoren van het nieuwe project. In die optiek werd de “*Société internationale du Canal interocéanique*” opgericht, en Ferdinand de Lesseps kreeg de opdracht om het kanaal aan te leggen. Maar hij had de enorme moeilijkheden - veel groter dan in Egypte voor het kanaal van Suez - schromelijk onderschat: de zeer harde, rotsachtige ondergrond, de grote hoogteverschillen, en vooral het bijzonder ongezond klimaat, waar malaria en gele koorts heersten.

1955, nr. 301

*1955, LP nr. 141
Ferdinand de Lesseps*

1996, nr. 1132

De werken startten begin 1882, maar de onderschatte moeilijkheden stapelden zich op - 22.000 arbeiders verloren er het leven tussen 1882 en 1889 - en in 1889 moesten de werken gestaakt worden, met het bankroet van de Franse compagnie, hetgeen een ongezien schandaal in Frankrijk uitlokte.

*1955, nr. 302
De eerste Franse uitgravingen*

Een nieuwe compagnie werd in Frankrijk opgericht, de “Compagnie Nouvelle du Canal de Panama”, met het doel de werken verder te zetten, maar het gebrek aan belangstelling en aan investeringen zorgde ervoor dat deze nieuwe compagnie zich moest beperken tot het onderhoud van wat reeds uitgevoerd werd.

Intussen begonnen de Verenigde Staten belangstelling te tonen, en verschillende studies kozen voor de aanleg van een kanaal in Nicaragua. Het feit dat de U.S.A. de Franse rechten konden overkopen in 1902, en... de postzegels van Nicaragua deden de keuze echter in extremis overhellen in het voordeel van Panamá.

In het Amerikaans congres stonden de kansen ongeveer fifty-fifty. Maar de voorstanders van Panamá gebruikten nu een nieuw element: het gevaar van vulkanen in Nicaragua. In 1902 was de vrees voor vulkanen duidelijk aanwezig, na de uitbarsting op het nabij gelegen eiland Martinique van de Montagne Pelée, op 8 mei 1902, met de verwoesting van de stad St. Pierre, en 40.000 doden.

Welnu, in Nicaragua, dicht bij de vooropgestelde kanaalzone, staat ook een vulkaan, de Momotombo, die ook een uitbarsting gekend had, met schade aan de havenstad Corinto. De voorstanders van Panamá waarschuwden om geen kanaal te bouwen met het risico van een totale verwoesting door de Momotombo.

De dag voor de stemming toonde een opiniepeiling van het stemgedrag in het Amerikaans congres een licht overwicht in het voordeel van Nicaragua.

Maar de Franse ingenieur Philippe Bunau-Varilla, die werkte voor de Panamá-lobby, was ook filatelist. En hij herinnerde zich dat Nicaragua in 1900 een reeks van 13 zegels uitgegeven had, waarop de Momotombo te zien is, met een mooie rookpluim erbovenop.

1900, nrs. 122, 123 & 124

Zegels van Nicaragua waarop de vulkaan Momotombo met zijn rookpluim te zien is

Hij kocht onmiddellijk 90 van die zegels - er waren dan in de Amerikaanse Senaat 90 senatoren -, en kleefde ze elk op een afzonderlijk blad met de tekst: "Deze zegel van Nicaragua is een officieel bewijs van de vulkanische activiteit van de Momotombo", met een grote pijl naar de rookpluim boven de vulkaan op de zegel.

Juist voor de stemming werden deze bladen uitgedeeld aan de senatoren, en het onmogelijke gebeurde: vier senatoren lieten zich door deze zegel beïnvloeden en veranderden hun stemgedrag, en Panamá haalde het met een paar stemmen boven Nicaragua. Dus, als het kanaal tussen de Atlantische en de Stille oceaan in Panamá ligt, mag men gerust aannemen dat het dankzij een postzegel is!

Theodore Roosevelt, die in 1901 president van de U.S.A. geworden was, was nu de grote promotor van het aanleggen van het kanaal, vooral om militaire redenen: om zo vlug mogelijk de schepen van de Amerikaanse marine van de ene oceaan naar de andere te brengen.

1955, nr. 303

Can.Z., 1949, nr. 108

U.S.A., 1986, nr. 1656

President Theodore Roosevelt

Maar: Panamá was dan nog altijd grondgebied van de Zuidamerikaanse staat Colombia. Colombia had zelfs in 1887 een reeks postzegels uitgegeven met een landkaart van het gebied, waarop duidelijk te lezen staat: COLOMBIA. In 1892 gaven zij een tweede, identieke reeks uit, nu echter van veel betere kwaliteit: de nieuwe zegels waren gegraveerd, terwijl de eerste reeks in povere steendruk uitgegeven was.

1887, nrs. 5, 6 & 8

Landkaart op postzegels (steendruk). Aanduiding: Colombia.

1892, nrs. 11, 12 & 14

Landkaart op postzegels (gegraveerd). Aanduiding: Colombia

Roosevelt startte onderhandelingen met Colombia, om de rechten van het kanaal in Amerikaanse handen te krijgen, en zo werd op 22 januari 1903 het Hay - Herrán verdrag getekend. Maar de Senaat van Colombia weigerde dit verdrag te bekrachtigen, en de Verenigde Staten hebben dan een eerder somber spel gespeeld: in Panamá was er sinds lang een smeulende rebellie tegen Colombia, en de U.S.A. hebben deze opstand ten volle gesteund. Tussen 1899 en 1902 woedde er in het gebied een felle strijd tussen de pro-Colombiaanse conservatieven en de liberalen, die de autonomie en zelfs de onafhankelijkheid van de provincie Panamá wilden: de “Guerra de los Mil Días”. Het hoogtepunt was de terechtstelling in Panamá van de liberale leider Victoriano Lorenzo, op 15 mei 1903.

556(1973)

Victoriano Lorenzo

De U.S.A. haalden maximaal voordeel uit deze gebeurtenis, en zij beloofden de strijd van Panamá voor onafhankelijkheid volop te steunen, indien zij nadien van de nieuwe staat de concessie over het kanaal mochten verwerven.

Een groep liberale leiders, nl. José Agustín Arango, Manuel Amador Guerrero, Carlos Constantino Arosemena, generaal Nicanor de Obarrio, Ricardo Arias, Federico Boyd, Tomás Arias en Manuel Espinosa bundelden hun krachten, en gingen openlijk de strijd tegen Colombia aan.

Manuel Amador Guerrero

José Agustín Arango

Federico Boyd

Ricardo Arias

Manuel Espinosa

Constantino Arosemena

Nicanor de Obarrio

1948, LP nrs. 85/92

Tomás Arias

*1953, nr. 292
De achtkoppige revolutionaire junta*

Een deel van de lokale Colombiaanse overheden, met aan het hoofd gouverneur José Domingo de Obaldía en general Esteban Huertas, liep over naar de opstandelingen, hetgeen, samen met de Amerikaanse steun, zeer vlot de overwinning aan de Panamese rebellie schonk. Op 3 november 1903 werd de onafhankelijkheid van Panamá uitgeroepen. De dag daarna werd een voorlopige regering samengesteld met het trio José Agustín Arango, Federico Boyd en Tomás Arias, en in februari 1904 werd Manuel Amador Guerrero uitgeroepen tot eerste president van de Panamese republiek.

*1953, LP nr. 126
De Onafhankelijkheidsverklaring*

*1934, nr. 169
José Domingo de Obaldía*

*1933, nr. 168
President Manuel A. Guerrero*

*1953, LP nr. 130
Centraal: generaal Esteban Huertas*

De nieuwe Panamese autoriteiten hebben niet lang gewacht om zegels uit te geven met dezelfde landkaart als op de voormalige Colombiaanse zegels: reeds in 1903 werden de Colombiaanse zegels overgedrukt met “Panamá” of “República de Panamá” en in 1905, 1911, 1915, 1930 en 1948 werden eigen zegels uitgegeven met deze landkaart.

*1903, nrs. 2, 3, 25 & 41
Opdruk “República de Panamá”*

1905-1915, nrs. 79, 80, 104 & 105

1930, LP nrs. 6, 7 & 8

1930, LP nrs. 10/14

1948, LP nr. 96

Zegels met de vermelding "República de Panamá"

De Verenigde Staten waren er als de kippen bij om de nieuwe regering te herinneren aan hun beloften, en reeds op 18 november 1903, dus amper twee weken na het uitroepen van de Panamese onafhankelijkheid, werd het Hay - Bunau-Varilla verdrag ondertekend (dezelfde Bunau-Varilla, die de keuze van Panamá met postzegels beïnvloed had, was thans de gevolmachtigde gezant van de nieuwe staat). Hiermee verwierven de Verenigde Staten de rechten op de bouw en de exploitatie van het kanaal, alsook de eigendom van de strook land erlangs.

De stocks met postzegels van Colombia en Panamá, en ook Amerikaanse zegels, werden vanaf 24 juni 1904 overdrukt met "CANAL ZONE". Voor de eerste eigen zegels van de Amerikaanse kanaalzone moest men wachten tot in 1928!

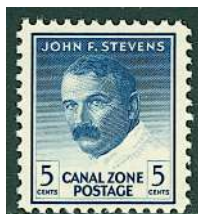
Can.Z., 1904, nrs. 10, 12A, 16 & 17

Zegels van Colombia en Panamá met opdruk "CANAL ZONE"

John Findlay Wallace werd in 1904 benoemd tot hoofdingenieur, maar hij nam reeds ontslag in 1905 en werd vervangen door John Frank Stevens. Hij werd gelukkig bijgestaan door twee prominente stafleden: William Crawford Gorgas en majoor George Washington Goethals. Gorgas stond aan het hoofd van de sanitaire dienst van het leger, en dank zij zijn energieke uitroeiingscampagne van de muggen kon hij de malaria- en gele koortsplaag overwinnen, hetgeen het sterftecijfer onder de arbeiders drastisch deed dalen. Goethals was een briljant ingenieur, van Vlaamse afkomst: zijn ouders waren Jan Baptist Goethals en Marie Le Barron: hij was een timmerman die uit het Oostvlaamse Stekene rond 1850 emigreerde naar Amerika. George W. Goethals werd in 1907 rechtsreeks benoemd door Roosevelt als rechterhand van Stevens. Deze benoeming leidde tot het misnoegd ontslag van Stevens.

*Can.Z., 1946, nr. 110
J.F. Wallace*

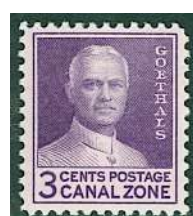
*Can.Z., 1946, nr. 109
J.F. Stevens*

*Can.Z., 1928, nr. 77
W.C. Gorgas*

*Can. Z., 1928, nr. 78
G.W. Goethals*

*Can. Z., 1934, nr. 86
G.W. Goethals*

*Can. Z., 1968, nr. 126
Goethals-monument in Balboa*

Goethals was dus vanaf 1907 hooedingenieur. Hij verdeelde het werk onder drie teams:

- De "Atlantic Division", o.l.v. major William L. Sibert.
- De "Pacific Division", o.l.v. Sydney B. Williamson.
- De "Central Division", o.l.v. David Du Bose Gaillard.

Deze laatste afdeling had het moeilijkste werk, de uitgraving van het central gedeelte, dat nu de "Gaillard Cut" genoemd wordt.

*Can.Z., 1937, nr. 87
W.L. Sibert*

*Can.Z., 1940, nr. 111
S.B. Williamson*

*Can.Z., 1929, nr. 81
D.D. Gaillard*

*Can.Z., 1929, nr. 79
De "Gaillard Cut"*

Andere belangrijke personen in het team van Goethals waren:

- Kolonel Harry F. Hodges, verantwoordelijk voor de plannen.
- Admiraal Harry Harwood Rousseau, hoofd van het “bureau of yards and docks”.
- George Whitefield Davis, eerste militaire gouverneur van de Panamá Canal Zone (1904-1905).
- Charles Edward Magoon, opvolger van Davis als militair gouverneur van de Panamá Canal Zone (1905-1906).
- Joseph Clay Stiles Blackburn, vierde gouverneur (1907-1909).
- Jackson Smith, die vooral de sociale belangen van de arbeiders en bedienden moest opvolgen.

*Can.Z., 1928, nr. 80
H.F. Hodges*

*Can.Z., 1932, nr. 83
H.H. Rousseau*

*Can.Z., 1948, nr. 106
G.W. Davis*

*Can.Z., 1948, nr. 107
C.E. Magoon*

*Can.Z., 1929, nr. 84
J.C.S. Blackburn*

*Can.Z., 1932, nr. 82
J. Smith*

Onder de energieke leiding van Goethals, en dank zij de onvoorwaardelijke steun van de Verenigde Staten, evolueerden de werken vrij goed, zelfs sneller dan gepland.

*1999, nrs. 1192/1193
85ste verjaardag van het kanaal. Muurschilderij die de werken voorstelt*

Op 10 oktober 1913 werd de laatste dijk opgezet, en het water kon nu stromen tussen de twee oceanen. De eerste boot die het kanaal van Panamá doorvaarde was een oude Franse stoomboot, die ingeschakeld was in de ultieme werken, de “Alexandre La Valley”: het was op 7 januari 1914. Een plechtige officiële inhuldiging was gepland, maar deze werd grotendeels afgelast door het uitbreken van de eerste wereldoorlog, en de eerste officiële doorgang van de “SS Ancon”, op 15 augustus 1914, ging bijna onopgemerkt voorbij.

Zowel in Panamá zelf als in de Verenigde Staten en in de Canal Zone werden talrijke zegels en reeksen uitgegeven om de verschillende verjaardagen van het kanaal te vieren. Hier zullen we er slechts een beperkt aantal van afbeelden.

*U.S.A. 1913, nr. 196
Voltooiing van het kanaal*

*U.S.A. 1939, nr. 408
Pres. T. Roosevelt en G.W. Goethals
25ste verjaardag van het kanaal*

*1915, nrs. 112, 117 & 118
Zegels uit de reeks van 1915 ter ere van het Panamá-kanaal*

William C. Gorgas

Pres. Manuel A. Guerrero

Pres. Woodrow Wilson

Pres. Belisario Porras

Pres. William H. Taft

Ing. Pedro J. Sosa

Ing. Lucien B. Wise

Ing. Armando Reclus

George W. Goethals

Ferdinand de Lesseps

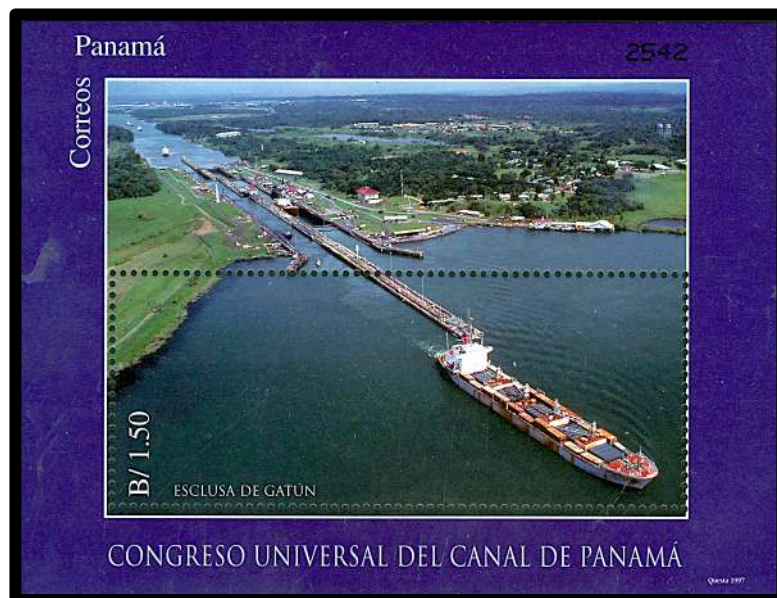

Pres. Theodore Roosevelt

*1939, nrs. 215/223 & LP 48/55
25te verjaardag van het kanaal*

*1989, LP nrs. 542/543
75te verjaardag van het kanaal*

*1997, blok 45
Wereldcongres over het Panamá-kanaal*

1997, nrs. 1152/1153
Wereldcongres over het Panamá-kanaal

De Amerikanen hadden dus de rechten over het kanaal in handen, hetgeen zeer nuttig bleek tijdens de tweede wereldoorlog. Maar na de oorlog begon Panamá een revisie te eisen van het contract, en op 7 september 1977 werd het Torrijos-Carter - verdrag getekend. Omar Torrijos, president van Panamá, en Jimmy Carter, president van de U.S.A., tekenden in Washington een verdrag waarbij de rechten over het kanaal terug in Panamese handen zouden komen na 1999.

1978, nrs. 602/605A
Ondertekening van het Torrijos-Carter - verdrag van 1977

2010, nr. 1268

30ste verjaardag van het Torrijos-Carter - verdrag van 1977 (met drie jaar vertraging uitgegeven)

En inderdaad, op 31 december 1999 eindigde het Amerikaans mandaat over het kanaal, en werd de administratie en de exploitatie ervan toevertrouwd aan de “Panamá Canal Authority”, onder Panamees gezag.

Einde van het Amerikaans mandaat over het kanaal

De toestand leek definitief vast te liggen, tot de aanstelling in de Verenigde Staten van Donald Trump als president, begin 2025.

Meteen claimt hij de zone van het Panama-kanaal als Amerikaans grondgebied...

Propaganda door postzegels met landkaarten

4) Falkland Islands of Islas Malvinas?

De Falkland Islands zijn een eilandengroep gelegen in het uiterste zuiden van de Atlantische Oceaan, 460 km ten oosten van Argentinië. De archipel bestaat hoofdzakelijk uit twee eilanden, East Falkland en West Falkland, en 776 kleinere eilanden. De hoofdstad is Stanley.

De Falkland Islands werden ontdekt in de XVI^{de} eeuw, maar de eerste nederzettingen dateren van de jaren 1760: praktisch simultaan stichtten de Fransen een nederzetting op East Falkland (Port Louis, 1764) en de Britten een andere op West Falkland (Port Egmont, 1765). De Franse nederzetting is het werk van de ontdekkingsreiziger Louis Antoine de Bougainville, die aan de archipel de naam “Iles Malouines” gaf, omdat de eerste Fransen die op de eilanden verbleven vissers uit Saint-Malo waren. De naam “Falkland Islands” werd eerder in 1690 gegeven door een Britse kapitein die de eilanden noemde naar een Schotse edelman, Henry Cary, 5th Viscount Falkland, die zijn carrière in de Navy maakte.

Reeds in 1766 verkocht Frankrijk Port Louis aan Spanje, dat dan nog het grootste deel van Zuid-Amerika in handen had. De “Iles Malouines” werden de “Islas Malvinas”. Dit leidde in 1770 tot een eerste oorlog tussen Spanje en Groot-Brittannië om het bezit van de archipel. Deze oorlog werd in 1771 besloten met een akkoord: Oost-Falkland werd Spaans bezit, West-Falkland Brits bezit.

1987, nr. 1604

200ste verjaardag van de dood van Jacinto de Altolaquirre, gouverneur van het Spaans gedeelte van de archipel van 1781 tot 1783. Vooral een gelegenheid om, 5 jaar na de oorlog, nog maar eens de landkaart te tonen met de naam "Islas Malvinas"

Intussen maakte Argentinië het grootste deel uit van het Spaanse onderkoninkrijk van de Río de la Plata. De Spanjaarden hadden er alle macht, terwijl de lokale bevolking, zelfs de blanken die geboren waren in Zuid-Amerika (creolen), onderaan de ladder bleven. Dit leidde tot een opstand van de lokale bevolking, geleid door Manuel Belgrano en José de San Martín. De oorlog tussen Spanje en de lokale bevolking woedde van 1810 tot 1818. Argentinië riep zijn onafhankelijkheid uit op 9 juli 1816, en het sterk verzwakte Spanje moest in 1818 zijn nederlaag erkennen.

1984, nr. 1440

Manuel Belgrano

1973, nr. 948

1973, nr. 949

1983, nr. 1374

José de San Martín

Met de Spaanse nederlaag nam Argentinië dus de Spaanse claim over de eilanden over. De eilanden waren belangrijk, zowel op economisch vlak (visserij) als op militair vlak (uitstekende marine-basis). Daarom probeerde Argentinië reeds vanaf 1820 de gehele eilandengroep in zijn bezit te krijgen. Argentijnen werden gestimuleerd om zich op de eilanden te vestigen, en in 1820 en 1829 stuurde het land een militair contingent als bescherming van deze nieuwe inwoners. Een Argentijns gouverneur, Luis Vernet, werd er zelfs benoemd in 1829. In 1980 werd de 150ste verjaardag, en in 2009 de 180ste verjaardag hiervan herdacht met de uitgifte van postzegels en blokken, hetgeen meteen de blijvende aanspraak van Argentinië op de eilandengroep in de verf zette.

1980, zegels uit blok 25

150ste verjaardag van het gouverneurschap van de Argentijn Luis Vernet

2009, nr. 2789

180ste verjaardag van het gouverneurschap van de Argentijn Luis Vernet

2009, blok 106

180ste verjaardag van het gouverneurschap van de Argentijn Luis Vernet. De Islas Malvinas in 1829
Deze drie schilderwerken zijn van de hand van Luisa Vernet, de dochter van Luis Vernet

Dat was niet naar de zin van de Britten, die eveneens veel belang hechtten aan de eilandengroep als basis voor hun Navy, en in 1833 riep Groot-Brittannië de Falkland Islands uit tot Brits grondgebied. De Argentijnse inwoners mochten blijven, maar moesten zich onderwerpen aan de nieuwe Britse wetten. Tegenover de sterke Britse Navy kon Argentinië alleen mondeling protesteren, en het land moest zich neerleggen bij het voldongen feit.

De Britten bouwden een marinebasis in Stanley, de nieuwe hoofdstad, en die basis bewees zijn nut zowel in de eerste als in de tweede wereldoorlog. In de eerste wereldoorlog vond er een grote zeeslag plaats bij de Falkland Islands, tussen de Duitse Aziatische vloot, o.l.v. Graf Maximilian von Spee, en de Britse vloot. Deze veldslag, gekend als de "Battle of the Falkland Islands", werd een verpletterende overwinning voor de Britten, waarbij de Duitsers twee van hun grootste zeeschepen verloren, de kruisers Scharnhorst en Gneisenau.

2004, nrs. 894/899

90ste verjaardag van de "Battle of the Falkland Islands" (1914)

In de tweede wereldoorlog vormden de Falkland Islands een belangrijke basis voor de Britse Navy, vooral in de slag van de Río de la Plata, waarbij de Kriegsmarine, met de beroemde kruiser "Graf Spee", opnieuw het onderspit moest delven.

1974, nrs. 231/234

35ste verjaardag van de slag van de Río de la Plata (einde 1939)

Na de tweede wereldoorlog kwamen de Argentijnen weer op de proppen met hun eis om de Argentijnse soevereiniteit over de eilandengroep erkend te zien, in het bijzonder door de pas opgerichte UNO. De Britten daarentegen - goed wetend dat de lokale bevolking 100% pro-Brits was - verklaarden dat zij die soevereiniteit alleen zouden erkennen na een referendum waaruit zou blijken dat de inwoners dat wensten.

Lange onderhandelingen in de jaren 1960 draaiden op niets uit, behalve enkele mineure economische concessies van beide kanten. Het conflict begon zware proporties aan te nemen vanaf 1976, met de machtsovername in Argentinië door een militaire junta. Zij trachtten de slechte economische resultaten te doen vergeten door de aandacht van de Argentijnse bevolking af te leiden naar het conflict met Groot-Brittannië, dat steeds zwaarder in de verf gezet werd.

De postzegels speelden hierin een duidelijke rol: in Argentinië werden zegels uitgegeven, die steeds nadrukkelijker onderlijnden dat de Islas Malvinas Argentijns bezit waren. De eerste zegels van deze Argentijnse zegels dateren al van 1935.

1935, nr. 380

1936, nr. 386

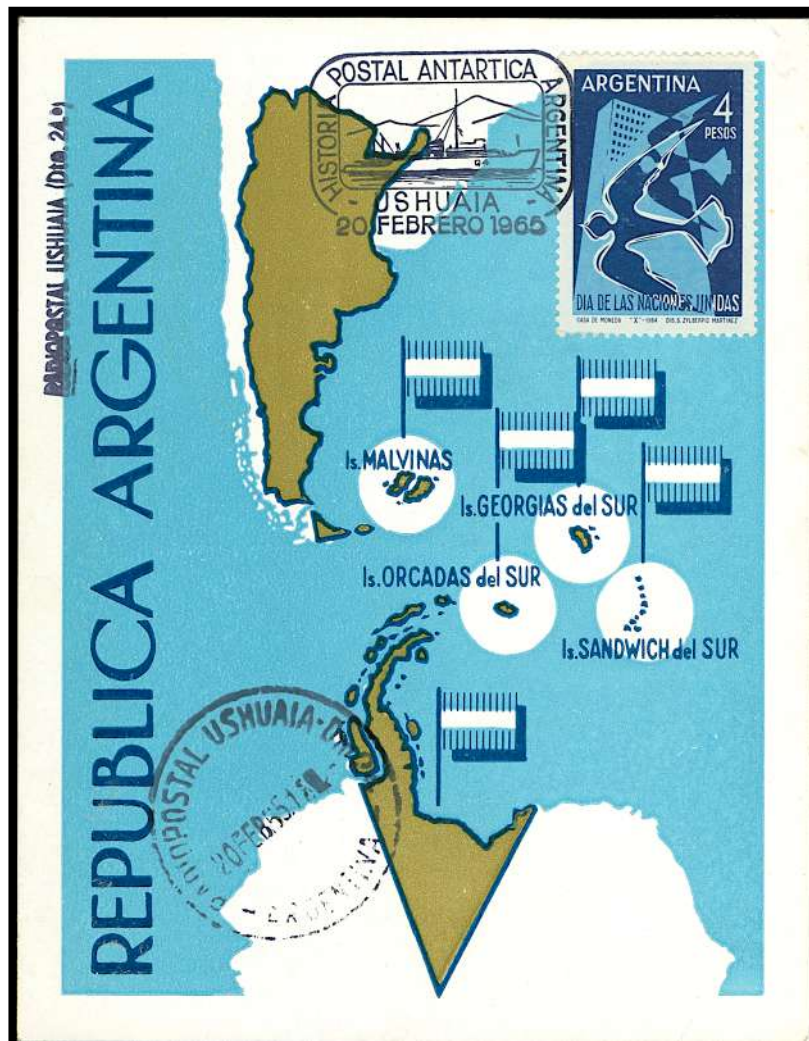
1945, nr. 454

1960, nr. 625

1976, nr. 1050

Argentijnse postkaart van 1965 met duidelijk de Argentijnse vlag boven alle betwiste gebieden, waaronder de Islas Malvinas

1964, nr. 682

1964, LP nr. 97

1964, nr. 683

De Britse autoriteiten van de Falkland Islands misten ook geen enkele kans om het Britse karakter van de archipel te onderlijnen, door herhaaldelijk de landkaart van de Falkland af te beelden op zegels:

1933, nr. 63

1952, nr. 104

1983, nr. 387

1977, nr. 251

1979, nr. 284

In 1981, wanneer de Argentijnse eisen steeds uitdrukkelijker geuit werden, gaven de Falkland Islands een reeks van zes zegels uit, met oude landkaarten, alsof zij wilden bewijzen dat de archipel van oudsher Brits eigendom was.

1981, nrs. 318/323

Leopoldo Galtieri, die dan aan het hoofd van de Argentijnse junta stond, besloot op 2 april 1982 om de Falkland binnen te vallen. Zonder slag of stoot nam het Argentijnse leger de eilandengroep in, samen met de South Georgia Islands en de South Sandwich Islands. Galtieri was overtuigd dat Groot-Brittannië het niet zou aandurven om voor deze kleine eilandengroep een oorlog te ontketenen, zo ver van het moederland. Dit was echter rekenen zonder de ijzeren wil van Margaret Thatcher, die dan eerste minister in Londen was.

Op 22 april 1982 werd in Argentinië een zegel voorzien van een triomfantelijke opdruk: “LAS MALVINAS SON ARGENTINAS”.

1982, nr. 1288

Groot-Brittannië stuurde een militair eskader, dat ter plaatse kwam op 21 mei 1982, en na hevige gevechten capituleerden de Argentijnse troepen op 14 juni 1982. Het hoogtepunt van de strijd was het kelderen van de Argentijnse kruiser “General Belgrano”. In deze oorlog verloren 649 Argentijnen het leven, tegen 258 Britten. Kort daarop werden ook de Falkland Islands Dependencies volledig bevrijd.

Falkland Islands, 1982, nr. 367

Falkland Islands Dependencies, 1982, nr. 115

Zeer kort na de oorlog, op 13 september 1982, werd in de Falkland Islands en in de Dependencies een zegel uitgegeven die de landkaart afbeeldt. De hoge toeslag was bestemd voor het “Rebuilding Fund”.

Door deze nederlaag verloor de militaire junta in Argentinië alle geloofwaardigheid, hetgeen leidde tot hun val in 1983, met het herstel van de democratie. Opvallend is het feit dat Argentinië op 12 juni 1982, dus twee dagen voor de capitulatie, nog twee zegels uitgaven die duidelijk het Argentijns karakter van de archipel onderlijnden.

1982, nrs. 1295/1296

Landkaart van de eilanden - Islas Malvinas - en afbeelding van Luis Vernet, eerste gouverneur van de eilanden in 1829

22/4/1982: eerste dag omslag met nr. 1288: "Las Malvinas son Argentinas"

12/6/1982: eerste dag omslag met nrs. 1295/1296, verstuurd naar de Islas Malvinas. Uiteraard niet aangekomen, gezien de Argentijnse nederlaag: "No cursado a destino"

En amper één jaar na hun nederlaag gaven ze opnieuw een zegel uit om de eerste verjaardag van de Argentijnse bezetting van de eilanden te vieren!

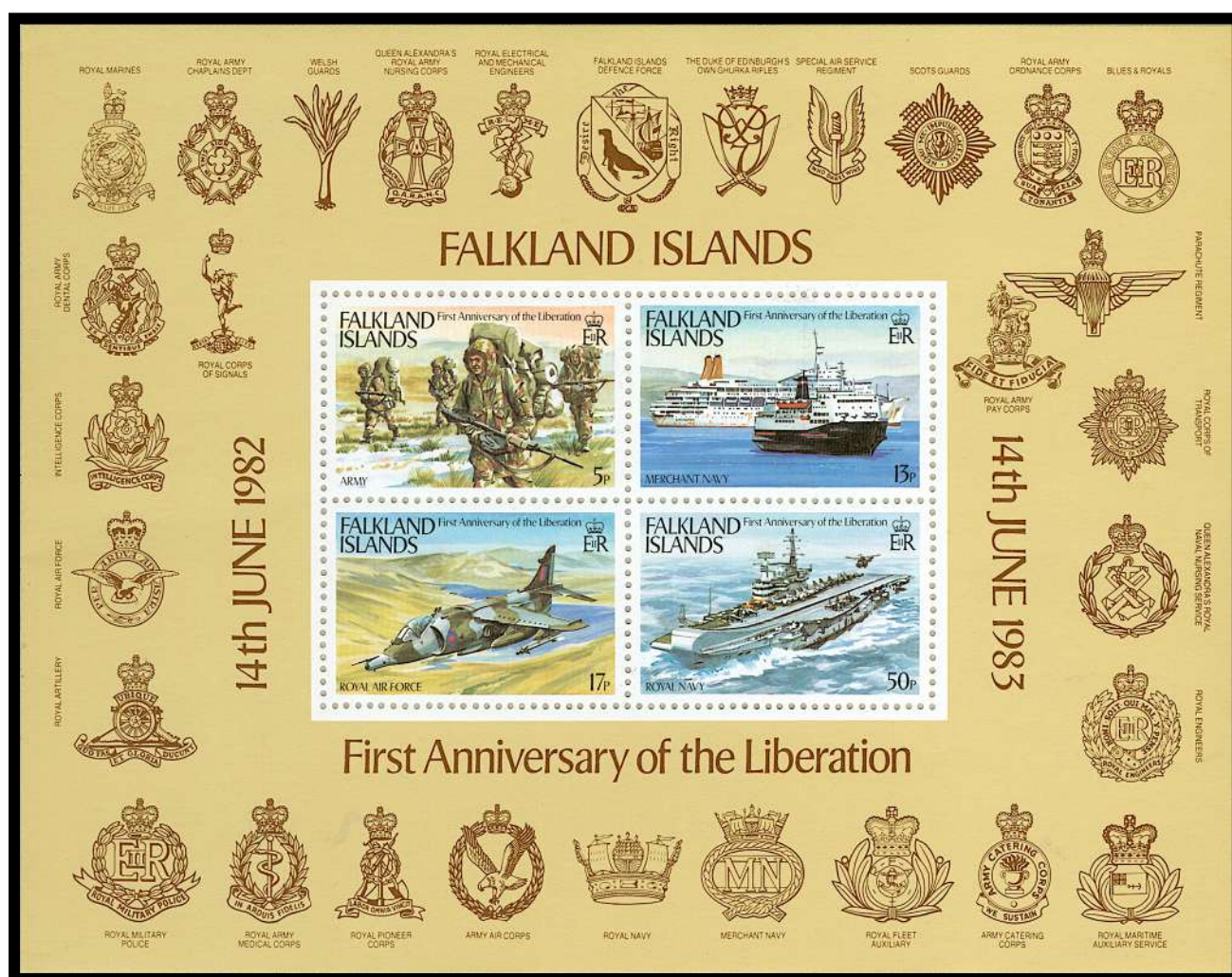
1983, nr. 1345

Eerste verjaardag van de Argentijnse bezetting...

Uiteraard werd de Britse overwinning herhaaldelijk herdacht met postzegels in de Falkland Islands, voor de eerste, tiende en twintigste verjaardag van de oorlog.

1983, nrs. 391/394

1983, blok 3

Eerste verjaardag van de Britse overwinning

1993, nrs. 576/579

1993, blok 9

Tiende verjaardag van de Britse overwinning

2003, nrs. 821/826

Twintigste verjaardag van de Britse overwinning

Voor de tiende verjaardag van de overwinning werden ook zegels uitgegeven in de South Georgia & South Sandwich Islands:

South Georgia & South Sandwich Islands, 1993, nrs. 223/226

*South Georgia & South Sandwich Islands, 1993, blok 3
Tiende verjaardag van de Britse overwinning*

Ook op het eiland Ascension, waarvan de militaire basis tijdens de oorlog een belangrijke rol speelde voor de Britse luchtmacht, werden zegels uitgegeven:

*Ascension, 1993, nrs. 567/570
Tiende verjaardag van de Britse overwinning*

*Ascension, 1993, blok 23
Tiende verjaardag van de Britse overwinning*

Om de Britse invloed op de lokale bevolking te versterken, kregen de inwoners in 1983 de Britse nationaliteit, en in 1985 werd op de Falkland Islands een grondwetsherziening doorgevoerd, waarbij de eilanden verregaande autonomie kregen, behalve op het gebied van buitenlandse betrekkingen en militaire zaken. De Britse koningin bleef het officieel staatshoofd.

Maar Argentinië heeft sinds de oorlog nooit afstand gedaan van zijn territoriale eisen, en blijft alle kansen benutten om zijn claims kracht bij te zetten. Het land wordt hierin gesteund door het merendeel van de Zuid- en Centraalamerikaanse landen, die de Britse heerschappij over de Falkland Islands blijven beschouwen als een overschot van het koloniaal tijdperk. Argentinië is nu wel zo wijs om te verklaren dat zij aanspraak blijven maken op de eilanden, maar dat ze zullen proberen hun doel te bereiken op een vreedzame manier, langs diplomatieke weg, vooral binnen het kader van de UNO.

De laatste confrontatie tussen de twee landen omwille van de Falkland Islands gebeurde in februari 2010, wanneer de Britten olieboringen in zee rond de archipel aankondigden. Argentinië heeft dat met alle diplomatieke middelen proberen te verhinderen, binnen de UNO. Het laatste woord is dus nog niet gezegd.

Sinds de oorlog van 1982 is Argentinië wel voorzichtiger geworden in zijn uitgeven van postzegels: de Argentijnse aanspraak op de eilandengroep wordt nu op een meer subtiële, minder agressieve manier geuit, maar de boodschap is niet minder duidelijk: zij hebben zegels uitgegeven met de typische fauna en flora van de Falkland Islands...

1994, nrs. 1849/1852
Fauna van de Islas Malvinas

2004, nrs. 2452/2455
Vissen van de Islas Malvinas

1982, nr. 1337

1983, nr. 1360

1985, nr. 1470

Flora van de Islas Malvinas: (oxalis enneaphylla, = "flor malvinense")

Uiteindelijk heeft Argentinië in 2007 een reeks van vijf zegels uitgegeven voor de 25ste verjaardag van de oorlog. Het is op zijn minst uitzonderlijk dat een land zegels uitgeeft om een verloren oorlog te herdenken. De reden is echter vrij eenvoudig: hun aanspraak op de eilandengroep op elke manier levendig houden...

2007, nrs. 2653/2657
25ste verjaardag van de oorlog met Groot-Brittannië

Na een bezoek van de Britse prins William aan de Falkland islands heeft Argentinië in 2012 opnieuw met luidere stem zijn aanspraak op de “Malvinas” verkondigd, o.a. met een nieuwe reeks postzegels.

2012, nrs. 2939/2941

En ook na 2020 blijft Argentinië zijn aanspraak op de Malvinas-eilanden met klem onderlijnen, aan de hand van nieuwe zegels:

2020, blok 171

200ste verjaardag van de eerste Argentijnse vlag op de Islas Malvinas

2022, nr. 3270

Volgens Argentinië zijn en blijven de Falkland Isdlands Argentijns grondgebied, onder de naam "Islas Malvinas"...

Propaganda door postzegels met landkaarten

5) Antarctica

Het deel van Antarctica dat hier besproken wordt, vormt een latent conflict tussen drie landen: Groot-Brittannië, Argentinië en Chili.

Groot-Brittannië spreekt nu van de “British Antarctic Territory”, meestal afgekort tot B.A.T. Dit is het gebied gelegen in de zuidelijke Atlantische Oceaan onder 60° zuiderbreedte, en tussen 20° en 80° westerlengte. Het heeft de vorm van een wig, waarvan de punt de Zuidpool is. Thans is het een van de 14 “British Overseas Territories”.

British Antarctic Territory

Sinds de Britse machtsovername over de Falkland Islands in 1833 claimden ze reeds alle gebieden rond deze eilandengroep. Zo riepen zij in 1908 de Britse soevereiniteit uit over South Georgia, de South Orkneys, de South Shetlands, de South Sandwich Islands en Graham Land. Al deze gebieden liggen tussen 20° en 80° westerlengte, en onder de 50° zuiderbreedte. Zij kregen de naam “Falkland Islands Dependencies”, en hingen administratief af van Stanley, de hoofdstad van de Falkland Islands, onder het gezag van de lokale Britse gouverneur.

In 1917, in volle oorlog, heeft Groot-Brittannië zijn claim over het gebied uitgebreid en nauwkeurig vastgelegd: alle gebieden, tussen 20° en 50° westerlengte en onder 50° zuiderbreedte, en alle gebieden tussen 50° en 80° westerlengte en onder 58° zuiderbreedte. Het grote verschil met 1908 was vooral dat de Britse soevereiniteit doorgetrokken werd tot aan de Zuidpool zelf.

In 1944 gaven de Britse autoriteiten zegels uit voor de verschillende componenten van de Falkland Islands Dependencies: het waren telkens acht zegels van de Falkland Islands, met verschillende opdrukken voor de vier componenten:

Graham Land

South Georgia

South Orkneys

South Shetlands

Van 1946 tot 1956 gaven ze een enkele reeksen uit voor het geheel van de Falkland Islands Dependencies, meestal in het kader van omnibus-reeksen voor het Britse Commonwealth (Victory-reeks, zilveren bruiloft-reeks, U.P.U.-verjaardag, enz...), maar ook een mooie reeks van schepen uit de geschiedenis van de ontdekkingsreizen van het Zuidpoolgebied, waaronder de “Belgica” van Adrien de Gerlache de Gomery.

Op de eerste reeks voor deze gebieden, uitgegeven vanaf 1946, is de landkaart van de Britse bezittingen te zien, waarmee de Britse territoriale eis onderlijnd werd.

1946: Landkaart van het geheel van de toenmalige Falkland Islands Dependencies

Na de ondertekening van het Antarctisch Verdrag, dat bekrachtigd werd op 23 juni 1961, heeft Groot-Brittannië een administratieve wijziging aangebracht aan de organisatie van zijn lokale bezittingen: op 3 maart 1962 werden alle Britse bezittingen onder 60° zuiderbreedte en tussen 20° en 80° westerlengte ondergebracht onder de benaming “British Antarctic Territory”. Het betreft de South Orkneys, de South Shetlands, Graham Land en de wig van het Zuidpoolgebied tot aan de Zuidpool zelf.

South Georgia en de South Sandwich Islands, gelegen boven 60° zuiderbreedte, bleven verenigd onder de naam “Falkland Islands Dependencies”. Op 3 oktober 1985 werden deze eilandengroepen losgekoppeld van de Falkland Islands, en werden ze een afzonderlijke “British Overseas Territory”. Vandaar de naamverandering: de eilanden heten nu “South Georgia & South Sandwich Islands”.

De postzegels volgen deze wat ingewikkelde evolutie van de Falkland Islands Dependencies:

- Eerst, vanaf 17 juli 1963, werden de postzegels voor dit beperkt grondgebied uitgegeven onder de benaming “South Georgia”.
- Vanaf 5 mei 1980, en tot in 1985 kregen de postzegels weer de benaming “Falkland Islands Dependencies”.
- Uiteindelijk, na de administratieve wijziging van 3 oktober 1985, werd de naam “South Georgia & South Sandwich Islands” ingevoerd.

Ook hier vertonen een paar zegels de landkaart van deze eilanden

1980, nr. 77

Landkaart van de Falkland Islands Dependencies

In 1982, kort na de Falkland-oorlog, werd een zegel uitgegeven met de landkaart van South Georgia:

1982, nr. 115

Landkaart van South Georgia

Na de administratie wijziging van 1962 werden voor de “British Antarctic Territory” eigen zegels uitgegeven, officieel ten behoeve van de bemanning van de paar lokale Britse wetenschappelijke basissen en voor de zeldzame toeristen - er zijn immers geen permanente bewoners -, in feite in de eerste plaats om het geld uit de zakken van de verzamelaars te halen. Op de eerste reeks, van 1 februari 1963, vertoont de hoge waarde een kaart van het gebied:

British Antarctic Territory, 1963, nr. 15

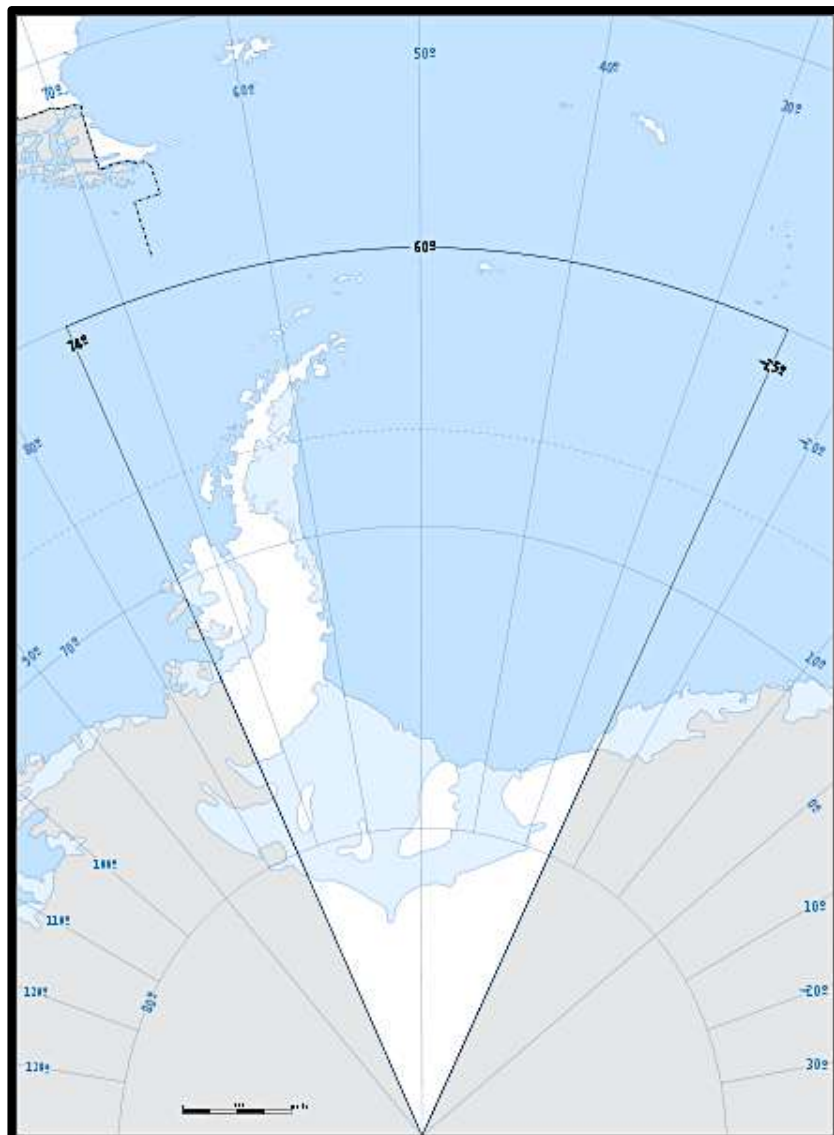
Landkaart van het Britse gebied

Maar twee andere landen hadden ook belangstelling voor grote delen van het Antarctisch gebied, waarover Groot-Brittannië unilateraal zijn soevereiniteit uitgeroepen had: Argentinië en Chili. Beide landen vonden het niet meer dan normaal dat hun zuidelijke grenzen overliepen naar het Zuidpoolgebied, en vroegen zich af wat een Europese mogendheid daar kwam doen.

Voor Argentinië kan men het best begrijpen: zij waren de aartsvijanden van Groot-Brittannië sinds de machtsovername van dit land over de Falkland Islands in 1833. Zij bleven niet alleen deze eilandengroep, die zij de *Islas Malvinas* noemden, als hun eigendom beschouwen, maar claimden ook alle Falkland Islands Dependencies en een groot deel van het Britse Zuidpoolgebied.

Het Zuidpoolgebied dat Argentinië opeist is sterk gelijkend op het Britse deel: het omvat alle gebieden onder 60° zuiderbreedte, en gelegen tussen 25° en 74° westerlengte. Dus ook hier een wigvormig gebied, met de Zuidpool zelf als diepste punt. Argentinië beschouwt dit gebied als een onderdeel van de provincie *Tierra del Fuego, Antártida e Islas del Atlántico Sur*. De hoofdstad van deze provincie is Ushuaia.

Argentinië heeft geen kans onbenut gelaten om op zegels de landkaart van de opgeëiste zone of de Argentijnse vlag af te beelden, met als doel hun claim kracht bij te zetten:

Argentijns Antarctica

1947, nrs. 485/486

1951, nr. 512

1953, nr. 538

1954, nr. 539

1960, nr. 625

1964, nrs. 682/683 & LP nr. 97

1964 : Eerste dag - omslag met de landkaart van Argentijns Antarctica

75ste verjaardag van de Argentijnse
aanwezigheid op de Orcadas del Sur

Maar een derde land maakte ook aanspraak op een deel van Antarctica: Chili. Dit land leefde reeds lang in onmin met zijn buur Argentinië, en het Beagle-conflict, om enkele gebieden ten zuiden van Tierra del Fuego, lokte in 1978 bijna een oorlog uit tussen de twee landen, die in extremis kon vermeden worden dankzij de bemiddeling van het Vatikaan.

Ook wat betreft het Zuidpoolgebied stonden de twee landen lijnrecht tegenover elkaar. Chili claimt officieel sinds 1940 een gebied gelegen tussen 53° en 90° westerlengte. Ook hier gaat het om een wigvormige zone met de Zuidpool als punt. Het omvat o.a. Graham Land (dat door de Chilenen Tierra de O'Higgins genoemd werd), de South Shetlands, de eilanden Alexander en Charcot, enz.

Het gebied vormt een deel van de “*Región de Magallanes y de la Antártica Chilena*”.

Chileans Antarctica

Ook in Chili lieten zij geen kans voorbijgaan om hun claim te onderlijnen met postzegels.

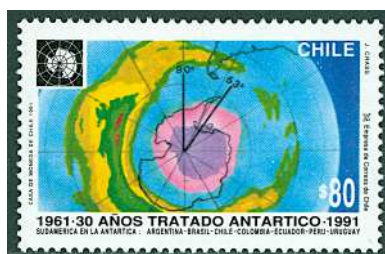
1947, nrs. 215/216

1958, nrs. 271/272 & LP nrs. 176/177

1958, nrs. 275 & LP nr. 184

1991, nr. 1070

1973, nr. 398

1967, nr. LP nr. 236

Al deze territoriale claims, waar ook andere landen in betrokken waren (Frankrijk, Australië, Nieuw Zeeland, enz.) deden de internationale gemeenschap inzien dat er een overeenkomst nodig was, om eindeloze - en eventueel gewelddadige - conflicten te vermijden over het gebied onder 60° zuiderbreedte.

In de jaren 1950, in volle koude oorlog, vonden langdurige en moeizame gesprekken plaats, die leidden tot de ondertekening van het Antarctisch Verdrag, waarmee de internationale relaties ten aanzien van het Zuidpoolgebied geregeld werden. Het verdrag stelt de vrijheid van wetenschappelijk onderzoek vast, en het verbiedt militaire activiteit op het continent.

Het werd geopend voor ondertekening op 1 december 1959 en officieel bekrachtigd op 23 juni 1961. De eerste 12 landen die het verdrag ondertekenden zijn Argentinië, België, Chili, Frankrijk, Japan, Nieuw Zeeland, Oostenrijk, Noorwegen, de Sovjet-Unie, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika.

In 1998 werd het Antarctisch Milieuprotocol van Madrid aan het verdrag toegevoegd, waarbij het verbod om delfstoffen te exploiteren ingesteld werd tot in 2048.

Met dit verdrag worden de territoriale claims van alle ondertekenende landen op de achtergrond geschoven. Dit betekent echter in geen geval dat de landen afstand doen van hun eisen: alleen beloven zij op geen enkele manier hun eisen kracht bij te zetten door politieke of militaire interventies.

Reeksen van 1981, voor de 20ste verjaardag van het Antarctisch Verdrag

British Antarctic Territory, nrs. 101/104

Argentinië, nrs. 1246/1248

Chili, nr. 566

Na de ondertekening van dit verdrag hebben de drie landen, waarover hier sprake is, de uiting van hun territoriale eisen op postzegels flink gemilderd, en ze tonen nu vooral hun lokale wetenschappelijke basissen in plaats van agressieve landkaarten. Hier volgen enkele voorbeelden:

Argentinië:

*1961, nr. 646
Basis "General San Martin"*

*1965, nr. 703
Basis "General Belgrano"*

*1968, nr. 807
Basis "Almirante Brown"*

*1972, nr. 920
Basis "Almirante Brown"*

*1996, nr. 1953H
Basis "Melchior"*

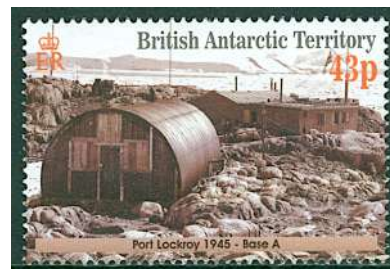

*1998, nr. 2038
Basis "Deception"*

*2002, nrs. 2291/2292
Basis "Esperanza"*

British Antarctic Territory:

*2001, nrs. 329/332
Basis "Port Lockroy"*

Base G, Admiralty Bay

Base B, Deception Island

Base D, Hope Bay

Base F, Argentine Islands

Base E, Stonington Island

Base A, Port Lockroy

Base H, Signy

Base N, Anvers Island

Base R, Rothera

Base T, Adelaide Island

*Base Y, Horseshoe Island
2003, nrs. 370/381*

Base Z, Halley Bay

Chili:

*1979, nr. 529
Puerto Williams*

*1981, nr. 564
Basis "Teniente Marsh"*

*1987, nrs. 778/779
Basis "Arturo Prat"*

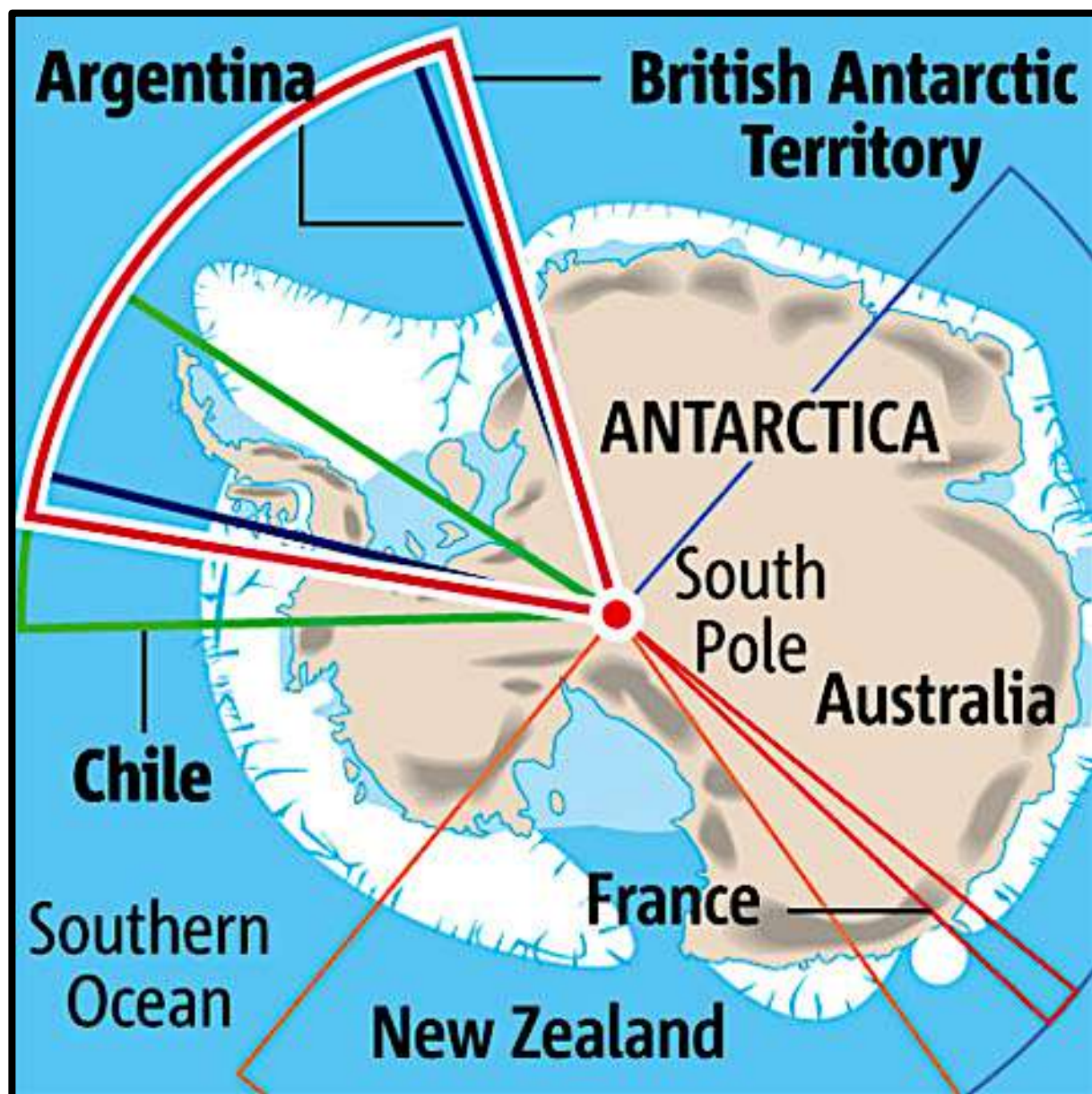

*1997, nrs. 1412/1413
Basis "Arturo Prat"*

Om te eindigen, deze landkaart die zeer duidelijk de territoriale claims van de verschillende landen aangeeft. Deze claims zijn tijdelijk gedempt door de ondertekening van het Antarctisch Verdrag.

- In het rood: de Britse claim.
- In het blauw: de Argentijnse claim.
- In het groen: de Chileense claim.

Propaganda door postzegels met landkaarten

6) Venezuela - Guyana

De Essequibo-streek is een gebied dat thans deel uitmaakt van Guyana, maar dat opgeëist wordt door Venezuela.

Grosso modo is het afgelijnd door de rivier Cuyuni in het westen, en de rivier Essequibo in het oosten. Het gebied heeft een oppervlakte van 159.500 km².

Guyana, voor wie er geen twijfel bestaat dat deze zone integraal deel uitmaakt van het land, heeft het gebied onderverdeeld in zes provincies. Venezuela daarentegen blijft beweren dat het gaat om de Venezolaanse provincie *Guayana Esequiba*. Op officiële documenten en landkaarten spreken ze echter van de “Zona en Reclamación”.

Landkaart met het betwiste gebied in het roze

Guyana werd ontdekt in 1498, maar de eerste Europese nederzettingen waren het werk van Nederlanders, die er aanwezig waren vanaf 1616. De Nederlandse soevereiniteit over het gebied werd erkend in het verdrag van Münster van 1648. Het beheer was sinds 1621 in handen van de Nederlandse West-Indische Compagnie, die de kolonie Essequibo noemde, naar de naam van de grootste rivier in het gebied. Twee bijkomende kolonies werden opgericht: Berbice in 1627 en Demerara in 1741.

De Nederlanders richtten grote plantages op in het gebied, maar moesten steeds meer beroep doen op uit Afrika geïmporteerde slaven.

Vanaf 1746 lieten de Nederlanders Britse kolonisten toe, maar vanaf 1760 waren er meer Britten dan Nederlanders, zodanig dat de Britten de volledige controle over het gebied probeerden over te nemen. Met de hulp van hun bondgenoot Frankrijk konden de Nederlanders zich nog handhaven, maar de katalysator van de Britse machtsovername was de Franse revolutie, gevolgd door de oorlogen van Napoleon.

Frankrijk bezette Nederland vanaf 1795, en dit betekende voor de Britten de onmiddellijke aanleiding om de Nederlandse kolonies in Guyana in te nemen: het gebied was in Britse handen van 1796 tot 1802. Na een kort Nederlands intermezzo - minder dan één jaar, als gevolg van de kortstondige vrede tussen Frankrijk en Groot-Brittannië - namen de Britten definitief de macht over, hetgeen bevestigd werd door de conventie van Londen in 1814. De drie Nederlandse kolonies Essequibo, Berbice en Demerara werden Britse kolonies, die in 1831 verenigd werden onder de naam British Guyana.

Brits Guyana, 1931, nrs. 137/141

Honderdste verjaardag van de samensmelting van Berbice, Essequibo en Demerara tot British Guyana

Maar intussen was vanaf het begin van de XI^{de} eeuw in het naburige Venezuela, dat dan Spaans grondgebied was, een opstand uitgebroken, eerst geleid door Francisco de Miranda, later door Simón Bolívar. De onafhankelijkheid van Venezuela werd uitgeroepen op 5 juli 1811, maar de definitieve Spaanse nederlaag kwam pas in 1821, na de beslissende veldslag van Carabobo op 24 juni 1821.

1911, nr. 125

1950, nr. 300

1979, nr. 1056

1986, nr. 1216

Francisco de Miranda

1924, nr. 144

1930, nr. 159

1938, nr. 191

Simón Bolívar

1979, nr. 1052

1961, nrs. 643/644

De slag van Carabobo op 24 juni 1821

1971, nr. 836

De grote droom van Simón Bolívar was de Zuidamerikaanse landen te verenigen in een grote federatie, met de Verenigde Staten van Amerika als lichtend voorbeeld.

In die optiek werd aanvankelijk Groot-Colombia opgericht, die de huidige landen Colombia, Venezuela en Ecuador omvatte, maar reeds in 1830 viel deze wankelende entiteit uiteen, en Venezuela werd een afzonderlijk land.

1969, nr. 796

De Verenigde Staten van "Gran Colombia"

En dan begonnen de problemen met het buurland British Guyana. Want steeds meer Britse kolonisten begonnen zich te vestigen ten westen van de Essequibo-rivier, tot groot ongenoegen van de nieuwe Venezolaanse autoriteiten.

In het midden van de XIX^{de} eeuw bestelde de *British Royal Geographical Society* een verkenningstocht van het gebied bij de Duitse ontdekkingsreiziger en naturalist Robert Hermann Schomburgk. Deze "neutrale" verkenning had ook als doel de grenzen tussen Venezuela en British Guyana definitief vast te leggen, en Schomburgk tekende ze uiteraard uit ten voordele van Engeland: de monding van de Orinoco werd als grens aangegeven, hetgeen voor de Britse kolonie Guyana een enorme gebiedsuitbreiding betekende.

Maar Venezuela bleef de Essequibo-rivier beschouwen als zijn oostelijke grens, met als gevolg steeds terugkomende grensgeschillen en aanslepende conflicten tussen de twee landen, gedurende de gehele XIX^{de} eeuw.

Op 4 juli 1896 gaf Venezuela een reeks van vijf zegels uit, voor de 80ste verjaardag van de dood van Francisco de Miranda, maar dat was in de eerste plaats de gelegenheid om met een landkaart aan te tonen dat de oostelijke grens van het land wel degelijk de Essequibo-rivier was, en op de kaart staat er duidelijk: “Guayana Venezolana”! Onder zware internationale druk werden deze zegels reeds na vier maand ingetrokken.

1896, nrs. 54/58

Landkaart met de duidelijke aanduiding “Guayana Venezolana”

Venezuela riep in 1895 de arbitrage in van de Verenigde Staten, steunend op de Monroe-doctrine: “America for the Americans”. Uiteindelijk, na langdurig diplomatiek geharrewar, stelde een internationaal arbitrage-tribunaal een compromis voor, dat echter zeer sterk in het voordeel van de Britten was: Venezuela kreeg wel de volledige monding van de Orinoco en enkele kleinere stukjes, maar Groot-Brittannië behield het grootste deel van het betwiste gebied, “toevallig” het gebied waar er goudmijnen waren...

Het arme Venezuela kon tegenover het rijke en machtige Brits imperium zijn eisen geen kracht bijzetten, en het protest beperkte zich noodgedwongen tot ronkende verklaringen en diplomatieke nota's.

Tussen 1930 en 1937 gaf Venezuela luchtpostzegels uit, met een eerder dubbelzinnige landkaart: het gehele huidige Guyana wordt er afgebeeld als een Venezolaanse provincie, onder de Spaanse naam “Guayana”, maar zonder de vermelding “Venezolana”...

1930, LP nrs. 1/16

Het volledige "Guayana" als Venezolaanse provincie...

Guyana had reeds als Britse kolonie zegels uitgegeven met de landkaart van het land, waarbij uiteraard het Essequibo-gebied deel van uitmaakte.

1954, nr. 189

1938, nr. 164

1964, nr. 206

Maar na de tweede wereldoorlog bewezen uitgelekte dokumenten en vrijgegeven archieven dat de beslissing van dit internationaal tribunaal op het einde van de XIX^{de} eeuw niets meer was dan een reusachtige omkopingsaffaire vanwege de Britten, die vooral de Russische stemmen in hun voordeel afgekocht hadden met grote sommen smeergeld. Dit deed de Venezolaanse claim weer opstaan, vooral vanaf 1962.

Intussen had Guyana zijn onafhankelijkheid uitgeroepen op 26 mei 1966, maar dat veranderde niets aan het dispuut: alleen had Venezuela nu niet meer de Britten, maar het onafhankelijke Guyana als tegenstrever.

1966, nr. 235

1967, nr. 277

Langdurige besprekingen tussen Venezuela, Groot-Brittannië en Guyana verliepen in een slechte sfeer en brachten uiteindelijk geen oplossing. Er werd wel op 17 februari 1966 een verdrag getekend in Genève, waarin bepaald werd dat... de twee buurlanden akkoord gingen om te ijveren voor een vreedzame oplossing...

In 1965 en 1966 gaf Venezuela een reeks uit van drie postzegels, drie luchtpostzegels en twee blokken, om uiting te geven aan zijn aanspraken over het gebied. Op de zegels staat de tekst: *"Reclamación de su Guayana"*, en de eisen worden kracht bijgezet met oude landkaarten, en op de blokken met argumenterende teksten, die op een "ondubbelzinnige manier bewijzen" dat Venezuela het recht aan zijn kant heeft...

1965, nrs. 728/730

1965, LP nrs. 863/865

Oude landkaarten moeten de juistheid van de Venezolaanse aanspraken op het betwiste gebied bewijzen...

Nº 011179

REPUBLICA DE VENEZUELA

MINISTERIO DE HACIENDA DIRECCIÓN DE LA RENTA INTERNA

MAPA DE AGUSTIN CODAZZI:

PARIS 1840

dedicado al Congreso Constituyente de Venezuela, con la frontera a lo largo del Río Esequibo, indicando que ya para esa fecha dos porciones de territorio habían sido usurpadas por los ingleses.

MAPA DE LUIS DE SURVILLE:

MADRID 1778

levantado de orden del Ministro don José de Gálvez, del Despacho Universal de Indias y publicado, a expensas del Rey de España, con la Historia de la Nueva Andalucía de Fray Antonio Cautin.

MAPA DE J. M. RESTREPO:

PARIS 1827

publicado bajo el Gobierno de Simón Bolívar, Libertador Presidente de la República de Colombia, después de haberse formulado oficialmente el gobierno británico la siguiente declaración "Este bello y rico país se extiende por la Mar del Norte desde el Río Esequibo".

N
u
e
s
t
r
a

G
u
a
y
a
n
a

h
a
s
t
a

e
l

E
s
e
q
u
i
b
o

Bs 0,85

Brüder Rosenbaum, Wien

1966, blok 11A

Oude landkaarten en teksten moeten het Venezolaanse gelijk bewijzen:
"Nuestra Guayana hasta el Esequibo"

Nº 000157

REPUBLICA DE VENEZUELA

MINISTERIO DE HACIENDA DIRECCIÓN DE LA RENTA INTERNA

MAPA DE J. CRUZ
CANO Y OLMEDILLA:

MADRID 1775

reimpreso por el Generalísimo Francisco de Miranda
en Londres (1779) con el patrocinio del gobierno
británico.

MAPA DE LA EMISION
DE ESTAMPILLAS DE

CARACAS 1896

En el momento álgido de la controversia de límites
con Guayana Británica, se dispuso reproducir este
mapa con las diversas líneas de frontera que habían
sido propuestas, y con la reclamación venezolana
hasta el Río Esequibo.

MAPA DEL MINISTERIO DE
RELACIONES EXTERIORES:

CARACAS 1964

Expresa los sucesivos avances británicos sobre el
territorio venezolano hasta cerca de Upata. El
llamado laudo de 1899 otorgó a Gran Bretaña más
de 137.000 kms que ésta había reconocido a
Venezuela hasta 1840.

N
u
e
s
t
r
a

G
u
a
y
a
n
a

h
a
s
t
a

e
l

E
s
e
q
u
i
b
o

Bs 1,65

Brüder Rosenbaum, Wien

1966, blok 11B

Oude landkaarten en teksten moeten het Venezolaanse gelijk bewijzen:
"Nuestra Guayana hasta el Esequibo"

Pas in 1970 ondertekenden de twee twistende buren een akkoord, waarbij de toestand bevroren werd voor 12 jaar. Maar in 1981 weigerde Venezuela het akkoord - in feite meer een staakt-het-vuren dan een echte overeenkomst - te verlengen. Beide landen kwamen op de rand van een oorlog, maar uiteindelijk zwichtte Venezuela uit vrees voor de reactie van de grote broer Brazilië. Het probleem werd dan in handen van de UNO gegeven, waar het nog steeds “slapend” is...

Op alle landkaarten die verschenen sinds 1970 op postzegels van Venezuela blijft de “Zona en Reclamación” als dusdanig aangeduid.

1970, LP nr. 993

1981, nr. 1090

1973, nr. 904

1987, nr. 1369

Maar ook Guyana bleef niet bij de pakken zitten: vooral in 1981 en 1982 gaven zij ontelbare zegels uit, waarbij hun aanspraak op het Essequibo-gebied duidelijk gemaakt wordt: het gaat om postzegels, strafportzegels en boekjes, waarbij zij meestal met een weinig esthetische opdruk laten weten dat “Essequibo is ours”

606/610 (1981)

Opdruk “Essequibo is ours” op fiscale zegels, gebruikt als postzegels

1982, nr. 690

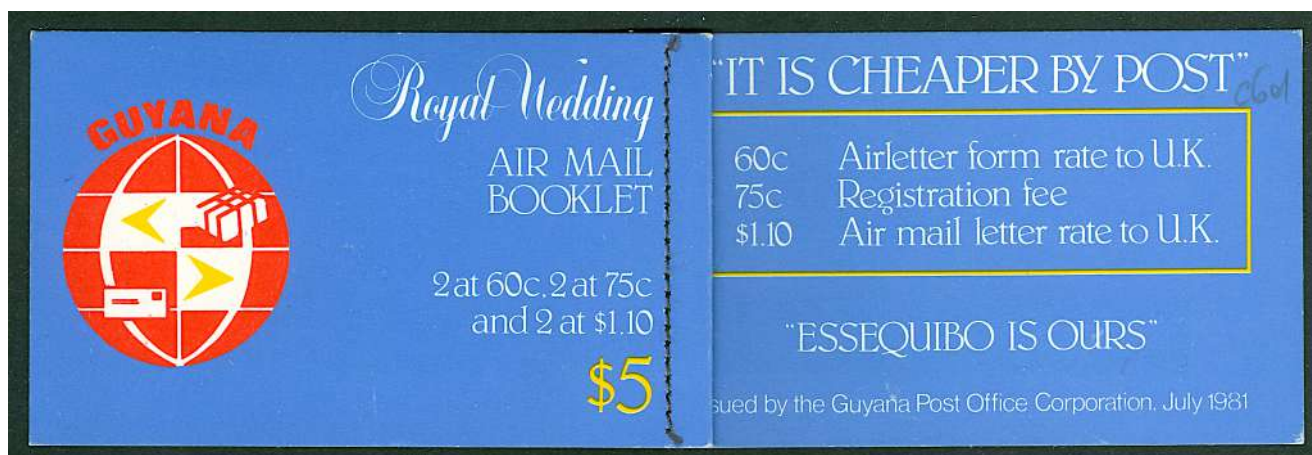

1981, nr. 628

Opdruk “Essequibo is ours”

1982, nr. 691

1981, boekje C601

Tekst "Essequibo is ours" op de voorkant van het postzegelboekje

1983, Michel nr. 917

1985, Michel nr. 1309

1985, Michel nr. 1310

1982, Michel nrs. 790/826
Opdruk "Essequibo is ours" op fiscale zegels, gebruikt als postzegels

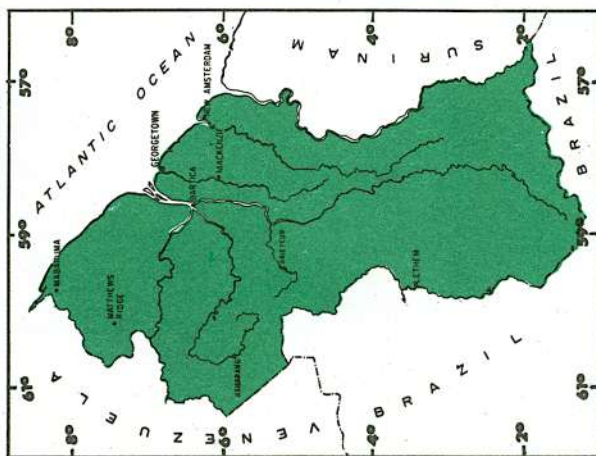

1981, Michel strafportzegels nrs. A 632 / I 632
Opdruk "Essequibo is ours" op strafportzegels

*Filatelistische omslag (FDC) met de opdruk "Essequibo is ours"
op de strafportzegels van 1981, Michel nrs. A 632 / I 632*

REPUBLIC DAY FEBRUARY 23, 1970

OFFICIAL FIRST DAY COVER

1970: FDC met de kaart van Guyana, waarbij het Essequibo-gebied duidelijk deel uitmaakt van Guyana

Propaganda door postzegels met landkaarten

7) Haïti - Dominikaanse Republiek

Het eeuwenoud en nog steeds bestaand conflict tussen deze twee landen die hetzelfde eiland delen is het gevolg van uitgesproken culturele verschillen.

Maar wat is de uitleg van deze culturele verdeling? Hoe is het zover kunnen komen dat de oorspronkelijke bevolking, de Tainos, uiteindelijk verdeeld werd in twee zo verschillende landen.

Het antwoord moet gezocht worden in het koloniaal verleden van Europa, waarbij de twee delen van het eiland een totaal verschillende koers gevaren hebben.

Wanneer Columbus het eiland ontdekte in 1492, noemde hij het Hispaniola (= Klein Spanje). De eerste kolonisten waren Spanjaarden, die de stad Santo Domingo stichtten, en die het eiland zo grondig uitgebaat en uitgebuit hebben, dat tegen het midden van de XVI^{de} eeuw de oorspronkelijke bevolking praktisch uitgeroeid was.

De meeste Spanjaarden verlieten dan het eiland, voor rijkere gebieden zoals México en Perú.

Intussen waren de Fransen aangekomen, eerst op het eiland Tortuga, en zij dreven handel met de resterende Spanjaarden. Maar in 1605 heeft de Spaanse gouverneur van het eiland een enorme blunder begaan: hij vroeg aan de Spaanse kolonisten zich uit het westen terug te trekken en zich uitsluitend in het oostelijk deel van het eiland (de huidige Dominikaanse Republiek) te vestigen, in een poging om de handel met de Franse nieuwkomers af te zwakken. De Fransen namen meteen bezit van het vrijgekomen westelijk deel van het eiland, dat thans Haïti is, en dat zij Saint Domingue noemden. Dat resulteerde dus reeds in het begin van de XVII^{de} eeuw in aanslepende conflicten tussen de Fransen en de Spanjaarden.

Het Spaans imperium was dan reeds flink aan het verzwakken, en bij de vrede van Rijswijk in 1697 kreeg Frankrijk officieel de voogdij over het westelijk deel van het eiland, dat nu dus de Franse kolonie Saint Domingue werd. We hadden dus reeds op het einde van de XVII^{de} eeuw twee kolonies: het westelijke Franse Saint Domingue en het oostelijke Spaanse Santo Domingo.

Het Franse deel kende een bijzondere economische bloei, vooral dankzij de productie van suiker: Haïti werd de rijkste kolonie van de wereld. Dit impliceerde een enorme nood aan arbeidskrachten, waaraan voldaan werd door het importeren op grote schaal van slaven uit Afrika. Op het einde van de XVIII^{de} eeuw telde men in Saint Domingue 500.000 zwarte slaven tegen 30.000 blanke kolonisten. Uiteraard ontstond er ook een nieuw ras van mulatten.

In het Spaanse oostelijke deel daarentegen werd de suikerindustrie niet gepromoveerd, en bleef de Spaanse kolonie een zuiver agrarisch gebied, waar uiteraard veel minder nood was aan slaven: in dezelfde periode waren er in Santo Domingo 125.000 Spaanse grondbezitters, voor “slechts” 60.000 slaven. Deze uiterst verschillende demografische ontwikkeling ligt aan de basis van de huidige tegenstellingen.

Met de verdere verzwakking van de Spaanse macht kreeg Frankrijk bij het verdrag van Bazel van 1795 het bezit over het gehele eiland. De Fransen werden aanvankelijk geholpen door de zwarte lokale bevolking o.l.v. Toussaint Louverture (1743-1803).

Maar na de eenmaking van het eiland begon Louverture zich te kanten tegen de Franse administratie, die even dominant bleek als de Spaanse. Het was het begin van de Haïtiaanse onafhankelijkheidsstrijd.

Aanvankelijk zegevierden de Fransen, en Toussaint Louverture werd gevangen genomen. Hij stierf in gevangenschap in Frankrijk in 1803. Maar zijn opvolger, Jean-Jacques Dessalines (1758-1806), slaagde er wel in de Fransen te verdrijven, en hij riep de onafhankelijkheid van Haïti (dus dan het gehele eiland) uit. Hij riep zichzelf uit tot keizer en bleef strijden tegen de Fransen, die nog garnizoenen behielden in het oostelijk deel. Duizenden Franse kolonisten werden in 1805 uitgemoord.

1904, nrs 78 & 79

Toussaint Louverture

1954, nr. 344

1904, nrs. 80 & 81

1957, nrs. 371 & 372

Jean-Jacques Dessalines

1974, nrs. 740/742 & LP 526/529

Jean-Jacques Dessalines

De Haïtianen riepen de Spanjaarden ter hulp om de Fransen definitief te verdrijven, maar de Spanjaarden profiteerden ervan om opnieuw bezit te nemen van het oostelijk deel, dat zijn opnieuw Santo Domingo noemden. Maar het moederland Spanje liet zijn kolonie volledig in de steek, zodat de Spaanse kolonisten, zoals overal elders in Midden- en Zuidamerika, de onafhankelijkheid uitriepen op 30 november 1821. De Dominikaanse leider die de afscheiding van Spanje uitriep was José Núñez de Cáceres.

1936, nr. 284

1971, nr. 704

José Núñez de Cáceres

Maar reeds in 1822 vielen de Haïtianen, o.l.v. hun president, dictator Jean-Pierre Boyer, de nieuwe staat binnen, en van 1822 tot 1844 was het eiland weer verenigd onder Haïtiaans gezag.

De zwarte bevolking bleef sterk majoritair in het westen, de blanken en vooral de mulatten bleven de meerderheid vormen in het oosten.

In 1844, bij de val van president Boyer, zag het oostelijk deel zijn kans schoon om zijn onafhankelijkheid te herwinnen, onder de naam Dominikaanse Republiek. Deze nieuwe onafhankelijkheid werd herwonnen na een hevige strijd met bloedige veldslagen. De grote Dominikaanse leider was Juan Pablo Duarte.

1976, nr. 794

1981, nr. 865

1982, nr. 878

2010, nr. 1607
Juan Pablo Duarte

In 1900 gaf de Dominikaanse Republiek een reeks van negen zegels uit, met een landkaart waarbij echter een groot deel van Haïti ingepalmd wordt! Deze reeks werd na korte tijd ingetrokken na hevig protest van Haïti, maar de zegels werden herdrukt ten behoeve van de verzamelaars...

1900, nrs. 93/101

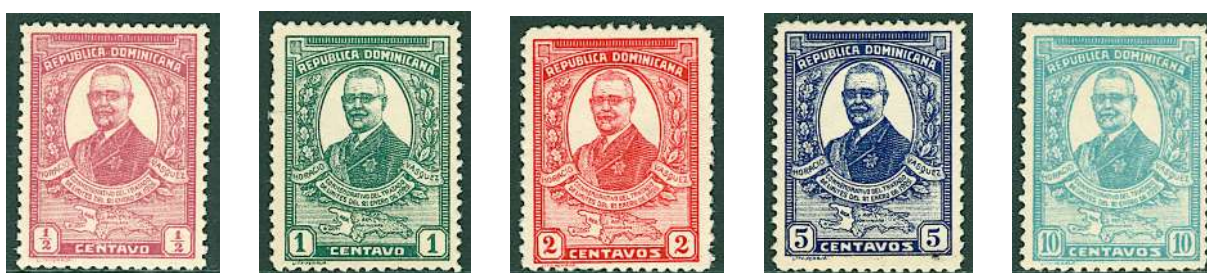
De rode lijn geeft de correcte grenslijn aan

In de Dominikaanse Republiek werd in 1928 en eerste luchtpostzegel uitgegeven, met de exacte grensmarkeringen. Acht nieuwe waarden van dit type werden uitgegeven in 1930 en 1931.

1928-1931, LP nrs. 1/9

De Dominikaanse zegels van 1900 waren het begin van aanslepende conflicten, die zeer dikwijls aanleiding gaven tot hardnekkige oorlogen vooral rond het grensgebied. Pas op 21 januari 1929, wanneer Haïti onder de voogdij stond van de Verenigde Staten, werd een overeenkomst over de grenzen getekend tussen president Louis Borno van Haïti en president Horacio Vásquez van de Dominikaanse Republiek. In 1935 en 1936 werden deze grensakkoorden definitief bekrachtigd door de twee landen.

1929, nrs. 223/227

Grensakkoord van 1929 tussen Haïti en de Dominikaanse Republiek. President Horacio Vásquez

1929, nr. 263

Grensakkoord van 1929 tussen Haïti en de Dominikaanse Republiek. President Louis Borno

1935, nrs. 274/277

*Definitieve bekrachting van de grensakkoorden tussen Haïti en de Dominikaanse Republiek (1935).
President Rafael Trujillo*

Na de bekrachting van de grensakkoorden werden zowel in de Dominikaanse Republiek als in Haïti zegels uitgegeven met de exacte grensmarkeringen.

1946, nr 393 & LP67/68

1962, nr. 580

1989, nr. 1060

1950, LP nr. 82

1950, Exp.nr. 6

1958, nrs. 400/401

1970, nrs. 671/672

1995, nrs. 855/856

Maar de tegenstellingen bleven aanwezig: in de Dominikaanse Republiek werd zeer sterk de nadruk gelegd op het Spaanse erfgoed: de in hoofdzaak mulat-bevolking kreeg in scholen en kranten steeds te horen dat zij Spaanse roots had, en duidelijk boven de “inferieure zwarte bevolking” van het naburige Haïti, afkomstig uit Afrika, stond. Een Dominikaan, zelfs met donkere huidskleur, maakte dus deel uit van de “Hispanidad”, en wilde vooral niets te maken hebben met zwart Afrika...

1976, nr. 798

1978, LP nr. 328

1978, nr. 817

1978, nr. 828

1976, LP nr. 292

1978, LP nr. 309

Zegels voor de “Hispanidad”, die de Spaanse roots van de Dominikaanse Republiek moeten onderlijnen

Het is vooral de Dominikaanse dictator Rafael Trujillo, die zijn land met ijzeren hand leidde van 1930 tot 1961, die de Dominikaanse Republiek definieerde als een Spaanse natie, blank en katholiek, tegen het zwarte en voodoo-minded Haïti.

Dit leidde tot de uitroeiing aan de grensstreek van 25.000 Haïtianen. De militaire operatie waarbij deze echte genocide uitgevoerd werd, heette “Operation Perejil”. Het is te vergelijken met onze “Schild en Vriend” van 1302: aan de lokale bevolking werd gevraagd het woord “perejil” (= peterselie) uit te spreken. De Haïtianen hadden moeite zowel met de “r” als met de “j”, en al wie faalde in deze summiere taaltest werd meteen gedood.

1933, nrs. 261/263

1955, nrs. 435/438

President Rafael Trujillo

Trujillo was een echte dictator, die de racistische visie van zijn ethnologische superioriteit gebruikte om aan de macht te blijven: het moet gezegd dat het merendeel van de Dominikaanse bevolking niet deelnam aan de uitroeiing van iedereen die van zwarte-Afrikaanse afkomst was. Her was het werk van de milities van Trujillo.

Zijn meer gematigde opvolger Joaquín Balaguer bleef de “Hispanidad” verdedigen. Alleen tijdens het kortstondig - zeven maanden - presidentschap van de linkse Juan Bosch in 1963 was er sprake van een echte democratisering.

2006, nrs. 1508/1509
President Joaquín Balaguer

2009, nr. 1579
President Juan Bosch

Terwijl Trujillo de scepter zwaaid in de Dominikaanse Republiek, had Haïti te kampen met eenzelfde probleem: François Duvalier, bijgenaamd Papa Doc, was er president van 1957 tot aan zijn dood in 1971. Ook hij voerde er een echt schrikbewind, hierin gesteund door zijn gewelddadige geheime politie, de “Tontons Macoutes”. Voor zijn dood had hij zijn opvolging geregeld: zijn zoon Jean-Claude Duvalier zette zijn regime verder, in dezelfde stijl, tot zijn afzetting en verbanning in 1986.

1958, nrs. 388/391

1958, LP nrs. 132/135
François Duvalier

1974, nrs. 747/749 & LP 535/540
Jean-Claude Duvalier

Dat zowel Rafael Trujillo als François Duvalier geen last hadden van bescheidenheid, bewijst het feit dat Trujillo kort na zijn machtsgreep de hoofdstad Santo Domingo liet omdopen tot Ciudad Trujillo. Onnodig te zeggen dat zeer kort na de moord op Trujillo op 30 mei 1961 de stad zijn oude naam terugkreeg. En Duvalier wilde niet onderdoen: steunend op het voorbeeld van Brasilia, stichtte hij een nieuwe stad, die uiteraard de naam Duvalier-Ville kreeg. Onmiddellijk na de afzetting van zijn zoon in 1986 werd deze plaats in 1986 omgedoopt tot... Cabaret (sic).

1937, nrs. 297/299

Omdoping van Santo Domingo tot Ciudad Trujillo

1962, nrs. 474/475 & LP 237/238

Oprichting van Duvalier-Ville

1963, nrs. 499/501

Inhuldiging van Duvalier-Ville

De twee landen kenden wel een verschillende evolutie: Haïti, ooit de rijkste kolonie van de wereld, zonk in armoede en in politieke, economische en sociale chaos, die culmineerde met de alles verwoestende aardbeving van 12 januari 2010.

De Dominikaanse Republiek daarentegen profiteert van het opkomend massatoerisme, en kent een sterke economische bloei, die echter absoluut niet gepaard gaat met de broodnodige sociale vooruitgang.